

NEOLITICKÉ LOKALITY NA RADOTÍNSKÉM POTOCE ZJIŠTĚNÉ POVRCHOVOU PROSPEKČÍ A DROBNÝMI ZÁCHRANNÝMI VÝZKUMY

Daniel Stolz – Dana Stolzová – Hana Smolová

METODIKA POVRCHOVÉHO PRŮZKUMU

V tomto příspěvku věnujeme pozornost lokalitám objeveným při povrchových průzkumech a drobných záchranných výzkumech ÚAPPSC v posledních letech. Průzkum probíhá na základě známé úzké prostorové vazby pravěkých sídlišť na vodní síť (např. *Rulf 1983*) v úzkých, zhruba 400–500 m širokých pásech podél větších potoků a jejich existujících i zaniklých přítoků. Zaniklé stružky byly rekonstruovány podle map 1. vojenského mapování, holocenních fluviálních uloženin na geologických mapách 1 : 25 000 a modelace vrstevnic na mapách 1 : 10 000. Sběry se uskutečňují v uměle vymezených prostorových jednotkách (polygonech), které zpravidla odpovídají jednotlivým polím. Samotný průchod polygonem probíhá většinou v přímých liniích s rozestupy 30–50 m. Na všech polohách s výskytem pravěké a raně středověké keramiky následuje detailní sběr celého prostoru s nálezy a jeho nejbližšího okolí, kterým lze přesněji registrovat velikost naleziště, jeho časové zařazení a prostorové umístění.

Povrchový průzkum je prováděn v rámci interního projektu Ústavu archeologické památkové péče středních Čech s přestávkami v letech 2004–2012 D. Stolzem a D. Stolzovou a od roku 2013 s větší intenzitou D. Stolzem, P. Hradcem a M. Hradcovou. Na horním toku Radotínského potoka v okolí Ptíc, Úhonic, Drahelčic, Rudné, Nučic, Tachlovic a Chýnic byla prochována většina přístupných poloh. Na dolním toku (od Chýnic k Radotínu) byl průzkum zatím prováděn s menší intenzitou. Především v okolí Chotče a Kosoře tak zaznamenáváme velké nezkoumané plochy.

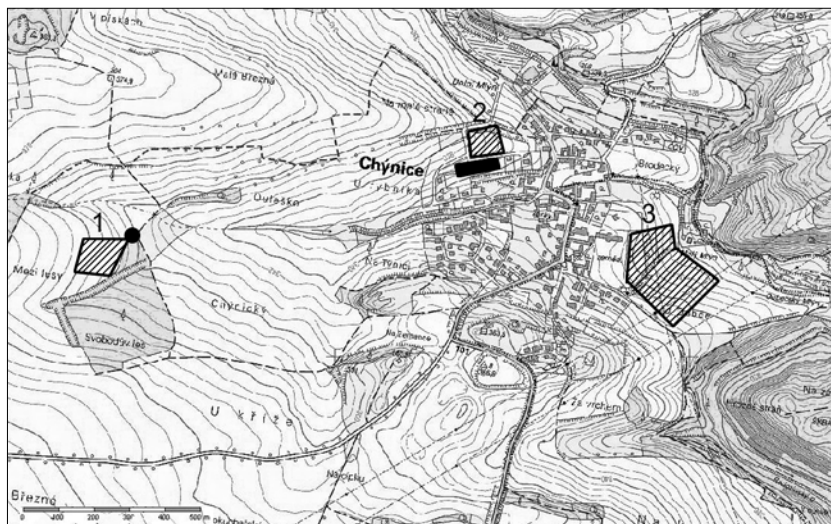
SOUPIS LOKALIT

Chýnice 1

Lokalita se nachází v západní části katastru obce na mírném východním svahu o nadmořské výšce 352–360 (*obr. 1*). JTSK souřadnice: plocha 756568 1051645, 756671 1051756, 756760 1051736, 756698 1051644. Nejbližší vodní zdroj je bezejmenný pravostranný přítok Radotínského potoka, který protéká severně od lokality ve vzdálenosti 140 m od jejího středu a jeho hladina se nachází o 4 m níže než tento střed. Z jihovýchodu ještě obtéká lokalitu příležitostně drobná vodoteč vlévající se z jihu do popsaného přítoku Radotínského potoka. Podloží zde tvoří deluvioeolické hlinité sedimenty s pokryvem hnědozemě. V nejbližším okolí (do okruhu cca 1 km) převládají deluvioeolické hlinité sedimenty, sprašové hlíny a mezozoické prachovce, slepence a pískovce (údaje z www.geologicke-mapy.cz) s pokryvem hnědozemě a málo kambizemě a rendziny (údaje z geoportal.vumop.cz).

V březnu a dubnu 1983 zdokumentovali V. Čtverák, M. Gojda, L. Jiráň a M. Vávra při melioračních úpravách západně od Chýnice na dvou polohách objekty kultury s lineární keramikou (I. a II/III. stupeň) a kultury knovízské (*Stolz – Smejtek – Vávra 2014*). V dubnu 2014 proběhl povrchový průzkum polohy s neolitickými objekty s cílem získat přesnější a bohatší poznatky o tomto sídlišti. Na základě obou akcí můžeme velikost lokality odhadnout na nejméně 150 × 100 m, když severní okraj pokračuje pod zatravněné pozemky. Není také úplně vyloučeno, že sídliště se mohlo rozkládat i za drobnou vodotečí na východ v současném Svobodově lese (*obr. 1*).

Při sběru bylo evidováno 10 ks pravěké keramiky, 17 ks neolitické keramiky, 8 ks štípané industrie, 1 ks mlýnu a 1 ks otloukače.

Obr. 1. Chýnice, okres Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením místa povrchových průzkumů a dříve publikovaných záchranných výzkumů na neolitických lokalitách Chýnice 1–3 (vyšrafovaný mnohoúhelník – plocha lokality zjištěná sběrem; bod nebo černá plocha – záchranný výzkum)

Chýnice 2

Lokalita se rozkládá na západním okraji obce Chýnice (obr. 1). JTSK souřadnice: plocha 755547 1051475, 755563 1051368, 755619 1051372, 755653 1051467. Terén zde tvoří hřbet, který obtéká ze severu a východu Radotínský potok a z jihu jeho bezejmenný pravobřežní přítok. Naleziště je umístěno na svahu s jihovýchodním sklonem o nadmořské výšce 332–340 m. Nejbližší zdroj vody představuje výše zmíněný pravobřežní přítok Radotínského potoka protékající ve vzdálenosti 160 m od středu lokality. Jeho koryto leží o 18 m níže oproti středu naleziště. Podloží zde tvoří sprašové hlíny s pokryvem hnědozemě. V nejbližším okolí převládají sprašové hlíny, deluvioeolické hlinité sedimenty a paleozoické vápence překryté hnědozemí a málo kambizemí a rendzinou.

V letech 2012–2013 byly zdokumentovány na stavbě tří rodinných domů na západním okraji Chýnic čtyři objekty kultury s vypíchanou keramikou (IV. stupeň), jeden neolitický objekt a jeden objekt bez archeologických nálezů (Stolz – Smolová 2014). V listopadu 2014 byl proveden sběr na poli severně od rodinných domů. Byl zde zjištěn rozoráný velký objekt (pravděpodobně hliník) s četnými nálezy a již jen několik kusů keramiky na zbývající části pole. Velikost lokality tak můžeme odhadnout na základě výzkumů a sběrů na nejméně 110 × 100 m. Sídliště však pravděpodobně pokračuje pod nezastavěné parcely na západ a rodinné domy na východ.

Z plochy většího objektu a nejbližšího okolí byly získány 4 ks pravěké keramiky, 16 ks neolitické keramiky, 23 ks štípané industrie a 1 ks broušené industrie. Z průzkumu pole pochází 4 ks neolitické keramiky.

Chýnice 3

Sídliště se nachází na východním okraji obce na výraznějším severovýchodním až východním svahu o nadmořské výšce 310–324 m (obr. 1). JTSK souřadnice: plocha 755147 1051653, 755177 1051805, 755055 1051913, 754942 1051778, 755033 1051701. Nejbližší vodoteč představuje Radotínský potok, který protéká ve vzdálenosti 160 m od středu lokality a jeho hladina se nachází o 8 m níže než tento střed. V podloží se zde rozkládají sprašové hlíny, které překrývají hnědozemě. V nejbližším okolí převládají sprašové hlíny a paleozoické vápence s pokryvem hnědozemě a méně kambizemě.

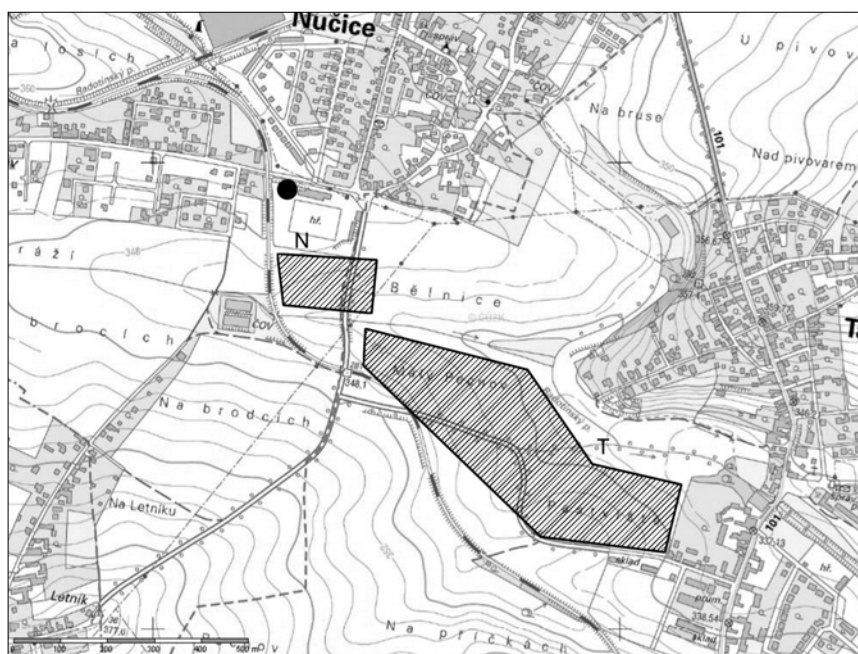
Neolitické osídlení bylo zjištěno při povrchovém průzkumu v dubnu roku 2013. V lednu 2014 bylo zjištěno jeho pokračování na sousedním poli severně od prvního průzkumu. Lokalita se tak rozkládá na ploše nejméně 250 × 200 m, když pokračuje pod zatravněné pozemky na východ a snad i pod současnou zástavbu na západ. Podle množství nálezů i pozorovaných naoraných objektů se zdá hustota zástavby velice nízká.

Celkem byly nalezeny 2 ks pravěké keramiky, 69 ks neolitické keramiky, 1 ks mazanice, 5 ks štípané industrie, 2 ks broušené industrie, 1 ks mlýnu a 2 ks brousků.

Nučice

Lokalita se rozkládá na jižním okraji obce na nevýrazném jižním svahu o nadmořské výšce 344–350 m (obr. 2). JTSK souřadnice: plocha 757728 1049195, 757718 1049310, 757526 1049328, 757503 1049214,

Obr. 2. Nučice a Tachlovice, okres Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením místa povrchových průzkumů na neolitických lokalitách v Nučicích (N) a Tachlovicích (T) a staršího záchranného výzkumu v Nučicích

757709 1049041. Nejbližší vodní zdroj představuje bezejmenný pravostranný přítok Radotínského potoka protékající ve vzdálenosti 150 m od středu lokality. Jeho koryto leží o 4 m níže, než je střed naleziště. Podloží zde tvoří sprašové hlíny a kamenitohlinité sedimenty, na které nasedají kambizemě. V nejbližším okolí převládají sprašové hlíny a kamenitohlinité sedimenty a málo paleozoické břidlice s pokryvem černozemě, hnědozemě a kambizemě.

Lokalita byla objevena v roce 1958, když byly při budování plotu a stavbě sportovního hřiště porušeny archeologické situace. V Sakař (1963) při následném záchranném výzkumu prozkoumal tři jámy kultury s vypíchanou keramikou a 15 kostrových mladohradištních hrobů. V roce 2003 byl uskutečněn povrchový průzkum na polích jižně od sportovního areálu, kde bylo objeveno pokračování neolitické lokality a dále bohaté polykulturní osídlení. Průzkum zde byl v roce 2005 opakován. Při sběru východně od sportovního areálu v roce 2007 (východně od silnice Nučice–Vysoký Újezd) bylo zjištěno pokračování pravěkého osídlení s četnými nálezy na téměř celé ploše pole, ale chudé neolitické nálezy se vyskytovaly pouze na malém prostoru v jihozápadní části pole (tj. na ploše těsně přiléhající k poli s neolitickým osídlením zjištěným v roce 2003). Na základě obou akcí a absence nálezů při archeologických dohledech na stavbách některých rodinných domů západně od místa výzkumu (údaje z databáze BZO) můžeme odhadnout velikost lokality na nejméně 250 × 210 m s tím, že západní a severní okraj sídliště nelze úplně přesně určit.

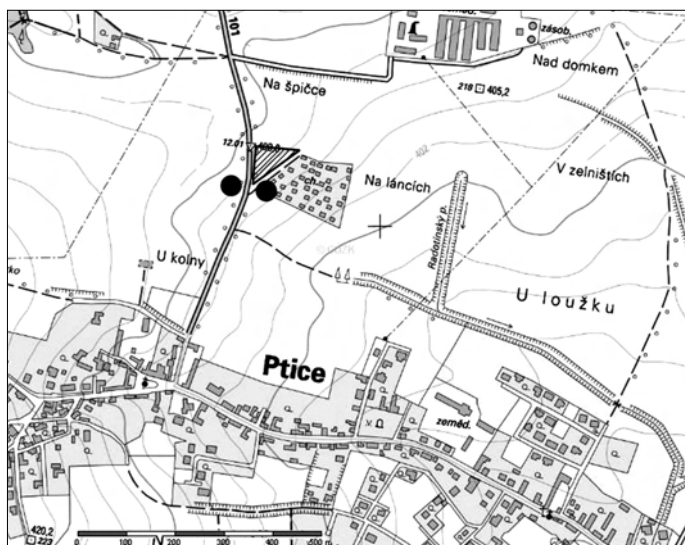
Celkově evidujeme ze dvou průzkumů 911 ks pravěké keramiky (mladší až pozdní doba bronzová, doba laténská a římská), 143 ks neolitické keramiky, 2 ks mazanice, 10 ks železářské strusky, 16 ks štípané industrie, 16 ks broušené industrie, 1 ks mlýnů a 1 ks brousku (válcovitý tvar – mladší pravěk).

Ptice

Lokalita se rozkládá severně od obce u drobné zahrádkářské kolonie u silnice na Červený Újezd (obr. 3). JTSK souřadnice: plocha 761329 1043912, 761264 1043818, 761173 1043851, 761240 1043970. Terén je zde i v nejbližším okolí plochý s nepatrným sklonem k východu. Nadmořská výška v místě naleziště dosahuje 406–408 m. Nejbližší vodní zdroj představuje začínající Radotínský potok, který protéká ve vzdálenosti 150 m od středu lokality. Jeho hladina se nachází o 2 m níže než tento střed. Podloží zde tvoří sprašové hlíny s pokryvem luvizemě. V nejbližším okolí jsou zastoupeny sprašové hlíny, méně deluvioeolické hlinité sedimenty a málo paleozoické křemenné pískovce a proterozoické fylitické droby, na které nasedají černozemě, hnědozemě, kambizemě a luvizemě.

Z průzkumu pochází 2 ks neolitické keramiky, 2 ks štípané industrie, 1 ks broušené industrie a 2 ks mlýnů.

Výzkum A. Knora v roce 1939: V roce 1935 byly náhodně nalezeny u silnice mezi Pticemi a Červeným Újezdem při kopání jamek pro výsadbu stromů na poli p. Bendy střepy kultury s vypíchanou keramikou a štípané nástroje (ARÚ Praha Hlas 1966/1935, ARÚ Praha Hlas 1424/1936). Nálezy byly předány do

muzea v Unhošti. Na základě tohoto zjištění zde provedl v roce 1939 A. Knor výzkum, při kterém prokopal po obou stranách silnice (obr. 3) nejméně pět jam kultury s vypíchanou keramikou a kultury knovízské (ARÚ Praha Hlas 7642/1962, ARÚ Praha Hlas 7646/1962). Část nálezů se dostala do muzea v Kladně a část do muzea v Unhošti. V tomto článku zpracováváme pouze artefakty z muzea v Unhošti, kde je evidováno 9 ks neolitické keramiky a 2 ks štípané industrie.

Obr. 3. Ptice, okres Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením místa povrchového průzkumu a záchranného výzkumu A. Knora

Tachlovice

Lokalita se rozkládá na západním okraji obce (obr. 2) na mírném až neznatelném severovýchodním svahu o nadmořské výšce 338–344 m. JTSK souřadnice: plocha 757560 1049360, 757576 1049494, 757176 1049778, 756902 1049832, 756854 1049681, 757058 1049613. Nejbližší vodní zdroj představuje Radotínský potok, který obtéká lokalitu ze severu, a jeho dva drobné pravostranné přítoky. První má koryto severně od naleziště a druhý jím přímo protéká. Střed lokality je od Radotínského potoka vzdálen 130 m s převýšením 4 m a od severněji ležící stružky 200 m s převýšením 2 m. Podloží zde tvoří sprašové hlíny s pokryvem hnědozemě. V nejbližším okolí převládají sprašové hlíny i kamenitohlinité sedimenty a málo paleozoické břidlice spolu s bazalty, které překrývají hnědozemě, kambizemě a méně černozemě.

Neolitické sídliště bylo zjištěno při povrchovém průzkumu v listopadu roku 2013. Přesné určení jeho velikosti je zde ztíženo bohatým polykulturním osídlením, proto můžeme jeho velikost jen odhadovat na cca 500 × 150 m (pravděpodobně však bude menší). Není také vyloučeno jeho pokračování východním směrem pod současnou zástavbu. Četná mladší sídliště s hojnými nálezy nedovolují udělat si přesnější představu o hustotě neolitického osídlení.

Celkově bylo získáno 695 ks pravěké keramiky (eneolit, starší, mladší a pozdní doba bronzová, doba laténská), 25 ks neolitické keramiky, 15 ks železářské strusky, 20 ks štípané industrie, 8 ks broušené industrie (1 ks náleží eneolitu), 2 ks mlýnů, 1 ks brousku a 3 ks otloukačů.

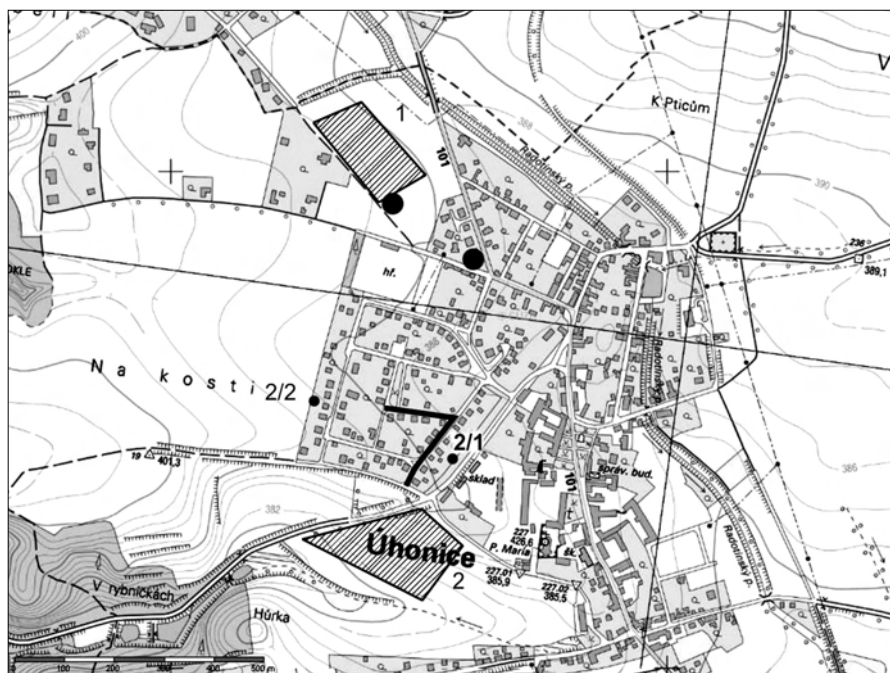
Úhonice 1

Sídliště se rozprostírá na severozápadním okraji obce v rovinatém terénu s nepatrným sklonem k východu o nadmořské výšce 390–392 m (obr. 4). JTSK souřadnice: plocha 760730 1044876, 760598 1044826, 760503 1045060, 760380 1045167, 760561 1045082. Nejbližším vodním tokem je Radotínský potok, který je vzdálen od středu lokality 220 m a jeho hladina se nachází o 2 m níže než tento střed, a jeho bezejmenný pravostranný přítok, který protéká ve vzdálenosti cca 250 m od středu lokality a jeho koryto leží o 1 m níže než tento střed. Podloží zde tvoří sprašové hlíny s pokryvem hnědozemě. V nejbližším okolí převládají sprašové hlíny a méně deluvioeolické hlinité sedimenty a paleozoické prachovce či břidlice, na kterých se rozprostírají hnědozemě i černozemě a málo luviszemě spolu s pseudoglejemi.

Pozůstatky neolitického sídliště (II. stupeň LnK) zde byly poprvé zachyceny při drobném záchranném výzkumu J. Řídkého na stavbě rodinného domu v roce 2002 (Řídký 2003a). V prosinci roku 2012 proběhl cca 200 m severovýchodně od výše zmíněné akce záchranný výzkum ÚAPPSC na stavbě komunikace pro nové rodinné domy, při kterém bylo prozkoumáno pět sídlištních objektů kultury s lineární keramikou a zbytek pravěkého půdního horizontu (Stolz – Knotová 2014). Přesněji bylo možné určit pouze jeden objekt náležející III. stupni výše zmíněné kultury. Pokračování lokality severním směrem na ploše cca 200 × 100 m bylo zjištěno při povrchovém sběru v listopadu 2013. Chudé nálezy pravděpodobně ukazují na nepříliš intenzivní osídlení v této části sídliště. Celkovou velikost lokality můžeme odhadnout na nejméně 400 × 100 m, když západní a jižní okraj zatím nelze přesně identifikovat kvůli současně zástavbě.

Celkem byly nalezeny 3 ks pravěké keramiky, 7 ks neolitické keramiky, 1 ks štípané industrie, 1 ks broušené industrie a 1 ks otloukače.

Obr. 4. Úhonice, okres Praha-západ. Výřez z mapy s vyznačením místa povrchových průzkumů, dříve publikovaných (větší body a linie) a zde zpracovaných záchranných výzkumů na pokládce kNN (menší bod 2/1) a stavbě RD (menší bod 2/2) na neolitických lokalitách Úhonice 1–2

Úhonice 2

Lokalita se rozkládá pod jihozápadní částí obce a přilehlými zemědělskými plochami (obr. 4). JTSK souřadnice: plocha 760420 1045494, 760710 1045471, 760732 1045744, 760501 1045863, 760448 1045716. Severní část lokality se rozprostírá v plochem terénu o nadmořské výšce 388–390 m a jižní část lokality leží na mírném jihozápadním svahu o nadmořské výšce 380–390 m skloněném k drobné bezejmenné vodoteči, která teče na západ do Loděnického potoka. Nejbližší vodní zdroj představuje zmíněná bezejmenná stružka protékající ve vzdálenosti 220 m od středu lokality, jejíž hladina leží o 10 m níže než tento střed. Podloží zde tvoří sprašové hlíny s pokryvem černozemě. V nejbližším okolí převládají sprašové hlíny a méně deluvioeolické hlinité sedimenty a paleozoické prachovce či břidlice, na kterých se rozprostírají černozemě i hnědozemě a méně černice spolu s pseudoglejemi.

Při plynofikaci Úhonic v listopadu 2002 bylo v jihozápadní části obce zjištěno 18 neolitických objektů na ploše cca 150 × 120 m (Stolz – Stolzová 2005). Chudý nálezový inventář dovoluje jenom rámcové datování do III. stupně kultury s lineární keramikou s jednou intruzí zlomku keramiky kultury s vypíchanou keramikou. Pokračování sídliště západním i východním směrem bylo zjištěno při dvou drobných záchranných výzkumech v roce 2011 a 2014, které bychom zde chtěli představit. Další část lokality se podařilo identifikovat při povrchovém průzkumu na poli jižně od zástavby obce v listopadu 2014.

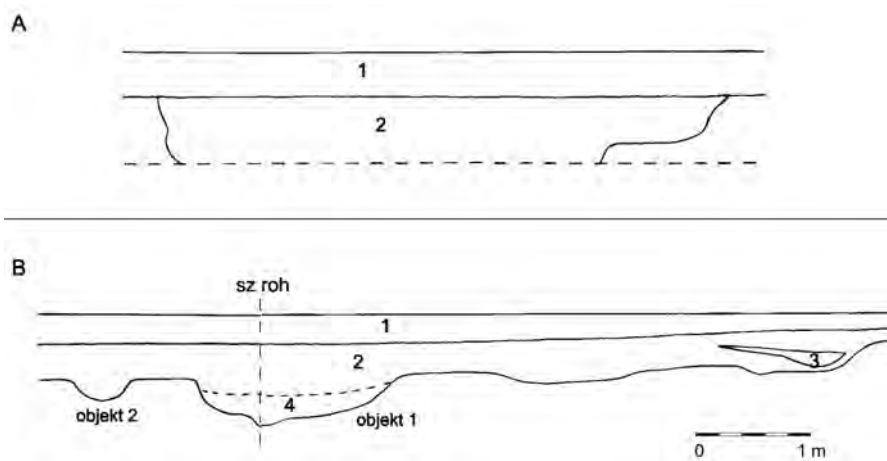
Z povrchového průzkumu pochází 45 ks pravěké keramiky, 8 ks neolitické keramiky, 8 ks mazanice, 5 ks štípané industrie a 2 ks broušené industrie.

Výkop kabelů NN 2011: V dubnu 2011 probíhala pokládka kabelů NN po celé délce Nenačovské ulice a v části Kladenské ulice v jihozápadní části obce. Při kontrolách byl zjištěn jeden středověký objekt v Kladenské ulici a jeden neolitický objekt (JTSK souřadnice: okolo bodu 760431 1045583) v jižní části Nenačovské ulice (obr. 4).

Objekt 2 (obr. 5)

Rozměry: délka nejméně 460 cm, hloubka nejméně 64 cm. Popis: jáma s esovitými až stupňovitými stěnami. Výplň: 2. šedočerná hlinitá, stř. ul. Nadloží: 1. hnědá hlinitá, stř. ul. Nálezy: 9 ks keramiky a 3 ks mazanice. Interpretace: hliník. Datace: kultura s lineární keramikou.

Rodinný dům 2014: Dne 12. 5. 2014 byly objeveny dva neolitické objekty při kontrole základů pro nový rodinný dům na parcele č. 143/139 na západním okraji Úhonic (obr. 4). Plocha domu má JTSK souřadnice 760710 1045468, 760699 1045469, 760701 1045480, 760713 1045478. Při vizuální prohlídce základových pasů byla všude identifikována světle šedočerná hlinitá vrstva o síle 10–30 cm (tj. pohrbený půdní horizont) a v severozápadní části dva objekty. Na profilech byly dále zjištěny četné recentní zásahy. Při kontrole nebyla také ještě vybagrována jihovýchodní část základových pasů (cca 1/3 všech pasů).

Obr. 5. Úhonicе, okres Praha-západ. A. Řez objektem zjištěným u pokládky kNN; B. Řez objekty 1–2 zjištěnými při stavbě RD. Podloží tvoří na obou nalezištích světle hnědá zahliněná spraš

Objekt 1 (obr. 5)

Rozměry: délka nejméně 490 cm, šířka nejméně 55 cm, hloubka 46 cm. Popis: jáma s konkávními až přímými šikmými stěnami, které přecházejí do nerovného dna. Výplň: 2. světle šedočerná hlinitá, stř. ul.; 3. světle šedočerná hlinitá s četnou MA, stř. ul.; 4. hnědá hlinitá s 10–20 % světle hnědé spraše, stř. ul. Nadloží: 1. hnědá hlinitá, stř. ul. Nálezy: 17 ks keramiky a 17 ks mazanice. Interpretace: hliník. Datace: kultura s lineární keramikou.

Objekt 2 (obr. 5)

Rozměry: délka 48 cm, hloubka 6 cm. Popis: jáma s konkávními stěnami, které přecházejí do konkávního dna. Výplň: 2. světle šedočerná hlinitá, stř. ul. Nálezy: žádné. Interpretace: pravděpodobně kúlová jáma. Datace: pravděpodobně kultura s lineární keramikou.

POPIS ŠTÍPANÉ INDUSTRIE

Chýnice 1

1. Inv. č. S202/1; popis: pravděpodobně část předjádra z rohovce typu Český kras; délka: 32 mm; šířka: 20 mm; síla: 16 mm; hmotnost: 11 g; kúra: ano (1–10 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: bez jasných dokladů těžby.

2. Inv. č. S202/2; popis: retušovaný celý ústěp z rohovce typu Český kras; délka: 27 mm; šířka: 25 mm; síla: 8 mm; hmotnost: 4 g; kúra: ano (10–50 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: nevýrazné na retušované hraně.

3. Inv. č. S202/3; popis: retušovaný celý ústěp z rohovce typu Český kras; délka: 25 mm; šířka: 23 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 3 g; kúra: ano (1–10 %); patka: neurčená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne; poznámka: drobná rohová retuš na artefaktu bez ostré, řezné hrany.

4. Inv. č. S202/5; popis: dlátko nebo drobné jádro těžebního bipolárního sbíjení (tj. odštěpovač) z rohovce typu Český kras; délka: 18 mm; šířka: 18 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 2 g; kúra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: v případě použití jako dlátko se nachází na protilehlých koncích.

5. Inv. č. S202/6; popis: cílový ústěp s ulomenou terminální částí ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 19 mm; šířka: 14 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 1 g; kúra: ne; patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

6. Inv. č. S202/7; popis: část neurčitelného ústěpu (odpad) z křemence ze sz. Čech; délka: 14 mm; šířka: 26 mm; síla:

5 mm; hmotnost: 1 g; kúra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: asi na obou hranách.

7. Inv. č. S202/8; popis: bazální část preparačního ústěpu (odpad) z křemence typu Skršín; délka: 10 mm; šířka: 18 mm; síla: 2 mm; hmotnost: 1 g; kúra: ne; patka: bodová; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

8. Inv. č. S202/9; popis: celý preparační ústěp ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 17 mm; šířka: 17 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 1 g; kúra: ne; patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

Chýnice 2

1. Inv. č. S217/1; popis: čepelové jednopodstavové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 38 mm; šířka: 46 mm; síla: 27 mm; hmotnost: 59 g; kúra: ano (50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: těžební plocha půlkruhovitá; podstava upravena několika údery a jedním drobným úderem (k přiložení prostředníku?).

2. Inv. č. S217/2; popis: čepelové jednopodstavové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 37 mm; šířka: 22 mm; síla: 34 mm; hmotnost: 31 g; kúra: ano (50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: těžební plocha na užší straně; podstava upravena jedním úderem; zaběhnutí několika ústěpů během těžby vedlo k vytvoření tupého úhlu mezi úderovou a těžební plochou a následná reparace se nezdařila.

3. Inv. č. S217/3; popis: čepelové jednopodstavové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 35 mm; šířka: 28 mm; síla: 33 mm; hmotnost: 33 g; kúra: ano (10–50 %); patka:

–; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: těžební plocha na širší straně; podstava upravena více údery; při těžbě došlo k zaběhnutí několika ústěpů a tím i k znehodnocení jádra.

4. Inv. č. S217/4; popis: předjádro z rohovce typu Český kras; délka: 44 mm; šířka: 40 mm; síla: 22 mm; hmotnost: 41 g; kůra: ano (10–50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: pokus o vytvoření jádra, který se kvůli prasklinám v surovině nezdařil.

5. Inv. č. S217/5; popis: jádro z rohovce typu Český kras; délka: 38 mm; šířka: 25 mm; síla: 31 mm; hmotnost: 34 g; kůra: ano (10–50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: těžební plocha na užší straně; podstava upravena jedním úderem; asi kvůli prasklinám (či nehomogenitám) v surovině došlo brzy po zahájení těžby k vytvoření tupého úhlu mezi úderovou a těžní plochou a následná reparace se nezdařila.

6. Inv. č. S217/6; popis: vytěžené čepelové jednopodstavové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 36 mm; šířka: 32 mm; síla: 20 mm; hmotnost: 27 g; kůra: ano (1–10 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: těžební plocha na širší straně; podstava upravena více údery.

7. Inv. č. S217/7; popis: předjádro z rohovce typu Český kras; délka: 32 mm; šířka: 31 mm; síla: 27 mm; hmotnost: 33 g; kůra: ano (10–50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: pokus o vytvoření jádra, který se kvůli prasklinám v surovině nezdařil.

8. Inv. č. S217/8; popis: část technického ústěpu obnovujícího úderovou plochu z rohovce typu Český kras; délka: 27 mm; šířka: 29 mm; síla: 6 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ano (1–10 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

9. Inv. č. S217/9; popis: skoro celý preparační ústěp z bavorského (hlízovitého?) rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 29 mm; šířka: 23 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ano (10–50 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

10. Inv. č. S217/10; popis: dláto ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 25 mm; šířka: 20 mm; síla: 10 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: na dvou hranách; poznámka: původní výrobní kategorii nelze určit.

11. Inv. č. S217/11; popis: preparační ústěp s ulomenou terminální částí z rohovce typu Český kras; délka: 20 mm; šířka: 15 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (100 %); patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

12. Inv. č. S217/12; popis: celý preparační ústěp z neurčené suroviny; délka: 17 mm; šířka: 15 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

13. Inv. č. S217/13; popis: celý preparační ústěp z rohovce typu Český kras; délka: 17 mm; šířka: 28 mm; síla: 9 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ano (10–50 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne; poznámka: na hraně sekundární vyštípnutí (popřípadě vrub).

14. Inv. č. S217/14; popis: celá čepel z rohovce typu Český kras; délka: 46 mm; šířka: 19 mm; síla: 6 mm; hmotnost: 7 g; kůra: ano (10–50 %); patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

15. Inv. č. S217/15; popis: celá čepel z rohovce typu Český kras; délka: 41 mm; šířka: 11 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ne; patka: upravená 1 úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: na jedné hraně drobná užitková retuš.

16. Inv. č. S217/16; popis: celý technický ústěp odstraňující záběh na těžní ploše z rohovce typu Český kras; délka: 31 mm; šířka: 17 mm; síla: 8 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ano (10–50 %); patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

17. Inv. č. S217/17; popis: čepel s ulomenou bazální částí z rohovce typu Český kras; délka: 23 mm; šířka: 11 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

18. Inv. č. S217/18; popis: čepel s ulomenou terminální částí z rohovce typu Český kras; délka: 19 mm; šířka: 13 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

19. Inv. č. S217/19; popis: laterálně retušovaná čepel s ulomenou terminální i bazální částí z rohovce typu Český kras; délka: 15 mm; šířka: 13 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

20. Inv. č. S217/20; popis: celý preparační ústěp z rohovce typu Český kras; délka: 14 mm; šířka: 9 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

21. Inv. č. S217/21; popis: preparační ústěp s ulomenou terminální částí z rohovce typu Český kras; délka: 12 mm; šířka: 15 mm; síla: 2 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

22. Inv. č. S217/22; popis: terminální část čepel z rohovce typu Český kras; délka: 11 mm; šířka: 11 mm; síla: 2 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

23. Inv. č. S217/26; popis: amorfní zlomek (odpad) z rohovce typu Český kras; délka: 23 mm; šířka: 18 mm; síla: 11 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ano (50–90 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

Chýnice 3

1. Inv. č. S167/1; popis: větší část preparačního ústěpu ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 19 mm; šířka: 25 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (100 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

2. Inv. č. S167/2; popis: jednopodstavové čepelové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 25 mm; šířka: 11 mm; síla: 27 mm; hmotnost: 9 g; kůra: ano (10–50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne; poznámka: těžní plocha je poškozena zaběhnutým ústěpem.

3. Inv. č. S196/1; popis: vrub na celé čepeli z neurčitelné suroviny; délka: 28 mm; šířka: 13 mm; síla: 6 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (1–10 %); patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: na obou bocích.

4. Inv. č. S196/2; popis: nepravidelná čepel s ulomenou terminální částí z křemence typu Skršín; délka: 23 mm; šířka: 18 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: upravená primárním facetováním; dorzální redukce: ne; opotřebení: na jednom boku.

5. Inv. č. S196/3; popis: nástroj s šikmou koncovou retuší a jemnou dorzální boční retuší vyrobený na cílovém ústěpu s ulomenou terminální částí z křemence typu Skršín; délka: 16 mm; šířka: 17 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: na obou bocích.

Nučice

1. Inv. č. S25/1; popis: celá čepel s rohovou retuší v bazální části z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 39 mm; šířka: 11 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (1–10 %); patka: upravená sekundární preparací; dorzální redukce: ne; opotřebení: jedna hrana.

2. Inv. č. S25/2; popis: srpová čepel s šikmou koncovou retuší a jemnou ventrální retuší na pravém boku a jemnou dorzální i ventrální retuší na levém boku sekundárně předělaná na škrabadlo z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; vyrobená z čepele s ulomenou terminální i bazální částí; délka: 21 mm; šířka: 11 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: na obou podélných i na příčné hraně; poznámka: na levém boku srpový lesk.

3. Inv. č. S25/3; popis: celý preparační ústěp z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 16 mm; šířka: 21 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (1–10 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

4. Inv. č. S25/4; popis: srpová čepel s ulomenou bazální i terminální částí z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 15 mm; šířka: 9 mm; síla: 2 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (10–50 %); patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: výrazné na hraně se srpovým leskem; poznámka: na pravém boku výrazný srpový lesk.

5. Inv. č. S25/5; popis: celý preparační ústěp z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 24 mm; šířka: 16 mm; síla: 10 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ano (100 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

6. Inv. č. S25/6; popis: úplně vytěžené ústěpové jádro se změněnou orientací z křemence typu Skršín; délka: 23 mm; šířka: 20 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

7. Inv. č. S121/42; popis: celý cílový (?) ústěp z rohovce typu Český kras; délka: 32 mm; šířka: 25 mm; síla: 8 mm; hmotnost: 5 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

8. Inv. č. S121/43; popis: celý preparační ústěp z neurčené suroviny; délka: 20 mm; šířka: 32 mm; síla: 8 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ano (10–50 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

9. Inv. č. S121/46; popis: celý preparační ústěp z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 24 mm; šířka: 22 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ano (1–10 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

10. Inv. č. S121/47; popis: čepelové škrabadlo z křemence typu Skršín, vyrobené asi na terminální části čepele; délka: 17 mm; šířka: 19 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 1 g;

kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: příčná a asi jedna podélná hrana.

11. Inv. č. S121/48; popis: celý preparační ústěp z křemence typu Skršín; délka: 18 mm; šířka: 23 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

12. Inv. č. S121/49; popis: celý preparační ústěp z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnhofen; délka: 16 mm; šířka: 14 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (10–50 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

13. Inv. č. S153/1; popis: celý technický ústěp odstraňující distální část jádra z křemence typu Skršín; délka: 36 mm; šířka: 24 mm; síla: 14 mm; hmotnost: 12 g; kůra: ne; patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

14. Inv. č. S153/3; popis: čepel s ulomenou terminální částí z křemence ze sz. Čech; délka: 34 mm; šířka: 20 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ne; patka: upravená více údery; dorzální redukce: ano; opotřebení: ne.

15. Inv. č. S153/4; popis: preparační ústěp ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 24 mm; šířka: 20 mm; síla: 9 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ano (1–10 %); patka: neupravená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

16. Inv. č. S153/5; popis: bazální část čepele ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 17 mm; šířka: 17 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

Ptice

1. Inv. č. S215/1; popis: celý preparační ústěp ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 24 mm; šířka: 29 mm; síla: 9 mm; hmotnost: 5 g; kůra: ano (50–90 %); patka: upravená více údery; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

2. Inv. č. S215/2; popis: čepel s ulomenou terminální částí z křemence ze sz. Čech; délka: 24 mm; šířka: 22 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: neurčená; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

3. Inv. č. A 20; popis: škrabadlo na čepeli s lokální laterální retuší ze silicítů glacienních sedimentů, vyrobené na čepeli s ulomenou bazální částí; délka: 52 mm; šířka: 22 mm; síla: 3 mm; hmotnost: 5 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: příčná hrana.

4. Inv. č. A 20; popis: celý technický ústěp z hrany jádra ze silicítů glacienních sedimentů; délka: 47 mm; šířka: 24 mm; síla: 11 mm; hmotnost: 11 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

Tachlovice

1. Inv. č. S175/1; popis: kombinovaný nástroj – vrták se strmou dorsální retuší na obou bocích vyrobený na ústěpu z neurčené suroviny; délka: 45 mm; šířka: 18 mm; síla: 8 mm; hmotnost: 7 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: na obou bocích a hrotu.

2. Inv. č. S175/2; popis: část preparačního ústěpu z křemence typu Skršín; délka: 23 mm; šířka: 33 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ne; patka: –; dorzální redukce: –; opotřebení: ne.

3. Inv. č. S175/3; popis: amorfni zlomek (odpad) z křemence typu Skršín; délka: 43 mm; šířka: 19 mm; síla: 13 mm; hmotnost: 10 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne.
4. Inv. č. S175/4; popis: počátkové úštěpové jednopodstavové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 35 mm; šířka: 32 mm; síla: 29 mm; hmotnost: 38 g; kůra: ano (10–50 %); patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne; poznámka: podstava upravena jedním úderem; kvůli prasklinám v surovině bylo jádro po odražení několika úštěpů opuštěno.
5. Inv. č. S175/5; popis: předjádro z rohovce typu Český kras; délka: 45 mm; šířka: 23 mm; síla: 44 mm; hmotnost: 62 g; kůra: ano (50–90 %); patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne; poznámka: pokus o vytvoření jádra, který se kvůli prasklinám v surovině nezdařil.
6. Inv. č. S175/6; popis: pravděpodobně otloukač z jádra nebo předjádra z neurčené suroviny; délka: 43 mm; šířka: 33 mm; síla: 20 mm; hmotnost: 35 g; kůra: ano (10–50 %); patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: výrazně odrcená obvodová hrana.
7. Inv. č. S176/1; popis: celý preparační úštěp z křemence typu Skršín; délka: 27 mm; šířka: 22 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.
8. Inv. č. S172/2; popis: počátkové úštěpové jednopodstavové jádro z rohovce typu Český kras; délka: 23 mm; šířka: 21 mm; síla: 36 mm; hmotnost: 19 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne; poznámka: podstava upravena jedním úderem; kvůli nehomogenitám v surovině bylo jádro po odražení několika úštěpů opuštěno; drobné negativy úštěpů na jedné delší hraně asi svědčí o neúspěšném pokusu vytvořit vodící hranu pro sbíjení čepelí.
9. Inv. č. S176/3; popis: celý preparační úštěp z rohovce typu Český kras; délka: 20 mm; šířka: 30 mm; síla: 11 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ano (10–50 %); patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.
10. Inv. č. S176/4; popis: čepel s ulomenou terminální částí z křemence typu Skršín; délka: 21 mm; šířka: 18 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: jemné olámaní na levé hraně.
11. Inv. č. S176/5; popis: asi polotovar hrotu šípů – úštěp s bifaciálně retušovanou jednou hranou z křemence typu Skršín; délka: 19 mm; šířka: 14 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne.
12. Inv. č. S176/6; popis: dlátko (spíše než jádro – odštěpovač) z křemence typu Skršín; délka: 20 mm; šířka: 20 mm; síla: 6 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: dvě protilehlé strany; poznámka: výrobní kategorii nelze určit.
13. Inv. č. S176/7; popis: vrub na čepeli s ulomenou terminální částí z bavorských jurských rohovců; délka: 32 mm; šířka: 18 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.
14. Inv. č. S176/8; popis: přepálený zlomek (odpad) z neurčitelné suroviny; délka: 20 mm; šířka: 20 mm; síla: 10 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: -.
15. Inv. č. S176/9; popis: preparační úštěp s ulomenou terminální částí z křemence typu Skršín; délka: 31 mm; šířka: 25 mm; síla: 6 mm; hmotnost: 4 g; kůra: ne; patka: bodová; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.
16. Inv. č. S176/10; popis: celý technický úštěp obnovující těžní plochu z křemence typu Skršín; délka: 33 mm; šířka: 30 mm; síla: 9 mm; hmotnost: 9 g; kůra: ne; patka: upravená 1 úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.
17. Inv. č. S176/11; popis: srpová čepel s ulomenou terminální částí z křemence typu Skršín; délka: 24 mm; šířka: 18 mm; síla: 6 mm; hmotnost: 3 g; kůra: ne; patka: upravená jedním úderem; dorzální redukce: ne; opotřebení: nevýrazné u srpového lesku; poznámka: na pravé hraně srpový lesk.
18. Inv. č. S176/12; popis: zlomek preparační úštěpu (odpad) z křemence typu Skršín; délka: 15 mm; šířka: 11 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne.
19. Inv. č. S176/13; popis: přepálený zlomek (odpad) z neurčitelné suroviny; délka: 25 mm; šířka: 15 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: -.
20. Inv. č. S176/14; popis: čepel s ulomenou terminální částí z křemence; délka: 16 mm; šířka: 15 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: bodová; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.

Úhonic 1

1. Inv. č. S184/1; popis: úštěpové mikrojadérko z křemence typu Tušimice; délka: 14 mm; šířka: 14 mm; síla: 7 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne.

Úhonic 2

1. Inv. č. S218/1; popis: preparační úštěp z rohovce typu Český kras; délka: 19 mm; šířka: 18 mm; síla: 8 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: bodová; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne.
2. Inv. č. S218/2; popis: srpová čepel s ulomenou terminální částí z bavorského deskovitého rohovce typu Abensberg-Arnshofen; délka: 18 mm; šířka: 8 mm; síla: 4 mm; hmotnost: 1 g; kůra: ano (10–50 %); patka: upravená primárním facetováním; dorzální redukce: ne; opotřebení: na hraně se srpovým leskem; poznámka: na pravém boku srpový lesk.
3. Inv. č. S218/3; popis: dvoupodstavové čepelové jádro ze silicitů glacienních sedimentů; délka: 30 mm; šířka: 39 mm; síla: 39 mm; hmotnost: 49 g; kůra: ano (10–50 %); patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne; poznámka: těžební plocha půlkruhovitá; první podstava upravena dvěma údery a druhá neupravená.
4. Inv. č. S218/4; popis: amorfni zlomek (odpad) z křemence typu Skršín; délka: 48 mm; šířka: 25 mm; síla: 20 mm; hmotnost: 23 g; kůra: ne; patka: -; dorzální redukce: -; opotřebení: ne.
5. Inv. č. S218/5; popis: cílový úštěp křemence typu Skršín; délka: 27 mm; šířka: 17 mm; síla: 5 mm; hmotnost: 2 g; kůra: ne; patka: bodová; dorzální redukce: ne; opotřebení: ne; poznámka: vznikl bipolárním sbíjením z malého jádra.

POPIS BROUŠENÉ INDUSTRIE

Chýnice 2

Popis podle *Stolz et al. 2009*.

1. Inv. č. S217/1; popis: část polotovaru kopytovité sekery (*obr. 9:1*); typ: –; zachování: 24; délka: 70 mm; šířka: 43 mm (celá); výška: 10 mm (celá); hmotnost: 53 g; surovina: metabazalt (pravděpodobně z Jílovského pásma); povrch: otlučen a částečně vybroušen; hrana ostří: ostrá, nepoškozená; poznámka: pokus o výrobu nástroje z malého nepravidelného kusu suroviny; vybroušeno pouze ostří a jeden bok.

Chýnice 3

1. Inv. č. S167/1; popis: zlomek kopytovité sekery; typ: –; zachování: 22 nebo 33; délka: 21 mm; šířka: 38 mm; výška: 12 mm; hmotnost: 9 g; surovina: metaaplit; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

2. Inv. č. S196/1; popis: větší část kopytovité sekery; typ: A2; zachování: 24; délka: 78 mm; šířka: 48 mm (dochovaná); výška: 12 mm (dochovaná); hmotnost: 70 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: neurčena, při sekundárním použití zničena; poznámka: sekundárně využita jako prostředník (zřetelné pracovní stopy na obou koncích).

Nučice

1. Inv. č. S25/1; popis: část sekeromlatu (*obr. 9:4*); typ: –; zachování: 44; délka: 75 mm; šířka: 38 mm; výška: 28 mm (dochovaná); hmotnost: 110 g; surovina: proterozoický prokřemenělý metabazalt; povrch: vybroušen (s nedobroušenými vkleslinami); hrana ostří: ostrá, nepoškozená; poznámka: –.

2. Inv. č. S25/2; popis: část sekeromlatu (*obr. 9:3*); typ: –; zachování: 22; délka: 75 mm; šířka: 38 mm; výška: 45 mm (dochovaná); hmotnost: 153 g; průměr vývrtu: 22 mm; surovina: spilitový tufit typu Máslovice; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: po prasknutí v místě vývrtu byl tento zlom zabroušen a artefakt byl znovu provrtnán.

3. Inv. č. S121; popis: část vrтанého nástroje (*obr. 9:5*); typ: –; zachování: 23; délka: 78 mm; šířka: 44 mm; výška: 29 mm; hmotnost: 80 g; průměr vývrtu: 23 mm; surovina: severočeský amfibolový rohovec; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: na jednom konci sekundárně využit jako otloukač.

4. Inv. č. S25/3; popis: část oštípaného polotovaru sekery (*obr. 9:2*); typ: –; zachování: 13; délka: 64 mm; šířka: 39 mm (dochovaná); výška: 15 mm (dochovaná); hmotnost: 53 g; surovina: tektonicky ovlivněný applit; povrch: oštípan; hrana ostří: –; poznámka: –.

5. Inv. č. S121; popis: část kopytovité sekery (*obr. 9:6*); typ: –; zachování: 23; délka: 67 mm; šířka: 44 mm; výška: 9 mm; hmotnost: 40 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec; povrch: vybroušen (s nedobroušenými vkleslinami); hrana ostří: –; poznámka: –.

6. Inv. č. S121/50; popis: část kopytovité sekery (*obr. 10:1*); typ: B2; zachování: 23; délka: 56 mm; šířka: 52 mm (dochovaná); výška: 18 mm (dochovaná); hmotnost: 91 g;

surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

7. Inv. č. S121/15; popis: celý vývrtek (*obr. 10:3*); typ: –; zachování: –; výška: 21 mm; průměr: 19 a 16 mm; hmotnost: 15 g; surovina: metaaplit; povrch: –; hrana ostří: –; poznámka: –.

8. Inv. č. S121/39; popis: úštěp s vybroušeným ostřím – dláto (*obr. 10:2*); typ: –; zachování: –; délka: 49 mm (celá); šířka: 23 mm (celá); výška: 9 mm (celá); hmotnost: 11 g (celková); surovina: spilitový tufit typu Máslovice; povrch: oštípan a vybroušen; hrana ostří: ostrá, nepoškozená; poznámka: na jedné straně úštěpu bylo vybroušeno ostří a druhá strana úštěpu byla oštípana do hrotu. Nástroj asi představuje dláto, jehož druhý zúžený konec byl nasazen do organické rukojeti.

9. Inv. č. S25/5; popis: zlomek polotovaru; typ: –; zachování: –; délka: 25 mm; šířka: 52 mm; výška: 7 mm; hmotnost: 13 g; surovina: živcový amfibolit s pyrhotinem; povrch: oštípan; hrana ostří: –; poznámka: jedna hrana úštěpu tvarována více údery, tj. asi původní bok polotovaru (asi kopytovité sekery).

10. Inv. č. S25/7; popis: úštěp z povrchu broušeného nástroje; typ: –; zachování: 22 či 33; délka: 26 mm; šířka: 20 mm; výška: 5 mm; hmotnost: 2 g; surovina: metaaplit; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

11. Inv. č. S25/4; popis: zlomek kopytovité sekery; typ: –; zachování: 22 či 33; délka: 34 mm; šířka: 40 mm; výška: 11 mm; hmotnost: 13 g; surovina: živcový amfibolit s pyrhotinem; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

12. Inv. č. S25/6; popis: úštěp z povrchu vrтанého nástroje; typ: –; zachování: 22 či 33; délka: 28 mm; šířka: 36 mm; výška: 9 mm; průměr vývrtu: neurčen; hmotnost: 6 g; surovina: metaaplit; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

13. Inv. č. S153/1; popis: úštěp z povrchu broušeného nástroje; typ: –; zachování: 22 či 33; délka: 29 mm; šířka: 18 mm; výška: 3 mm; hmotnost: 3 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

14. Inv. č. S121; popis: část vývrtku; typ: –; zachování: –; výška: 11 mm; průměr: 17 a 14 mm; hmotnost: 5 g; surovina: metaaplit; povrch: –; hrana ostří: –; poznámka: –.

15. Inv. č. S121/40; popis: zlomek kopytovité sekery; typ: –; zachování: 11; délka: 36 mm; šířka: 37 mm; výška: 6 mm; hmotnost: 14 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec; povrch: vybroušen; hrana ostří: –; poznámka: –.

16. Inv. č. S121/37; popis: úštěp suroviny?; typ: –; zachování: –; délka: 45 mm; šířka: 43 mm; výška: 9 mm; hmotnost: 18 g; surovina: mandlovcový metabazalt (pravděpodobně Jílovské pásmo); povrch: oštípan; hrana ostří: –; poznámka: –.

Ptice

1. Inv. č. S215/1; popis: celá kopytovitá sekera (*obr. 10:4*); typ: A2; zachování: 14; délka: 84 mm (celá); šířka: 44 mm (celá); výška: 11 mm (celá); hmotnost: 68 g (celková); surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko;

povrch: vybroušen; hrana ostří: ostrá, sekundárně slabě poškozená; poznámka: -.

Tachlovice

1. Inv. č. S176/1; popis: celý kopytovitý klín (*obr. 10:7*); typ: A3a; zachování: 14; délka: 71 mm (celá); šířka: 12 mm (celá); výška: 17 mm (celá); hmotnost: 26 g (celková); surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen (s nedobroušenými vkleslinami); hrana ostří: ostrá, nepoškozená; poznámka: -.

2. Inv. č. S176/2; popis: polovina kopytovitého klínu (*obr. 10:5*); typ: A3b; zachování: 34; délka: 73 mm; šířka: 26 mm (celá); výška: 33 mm (dochovaná); hmotnost: 119 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec; povrch: vybroušen; hrana ostří: ostrá, nepoškozená; poznámka: -.

3. Inv. č. S176/3; popis: část kopytovitého klínu (*obr. 10:6*); typ: A2-3b; zachování: 14 (rozlomen podélně); délka: 126 mm (celá); šířka: 21 mm; výška: 34 mm (celá); hmotnost: 156 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: ostrá, silně poškozená; poznámka: sekundárně využit jako prostředník (pracovní stopy na obou koncích).

4. Inv. č. S176/4; popis: část kopytovité sekery (*obr. 10:8*); typ: D2; zachování: 22 nebo 33; délka: 51 mm; šířka: 56 mm (dochovaná); výška: 5 mm (dochovaná); hmotnost: 59 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec; povrch: vybroušen (s nedobroušenými vkleslinami); hrana ostří: -; poznámka: -.

5. Inv. č. S175/3; popis: část kopytovitého klínu; typ: A1b; zachování: 22 nebo 33; délka: 59 mm; šířka: 37 mm (dochovaná); výška: 27 mm (dochovaná); hmotnost: 96 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: -; poznámka: sekundárně využit jako prostředník (pracovní stopy na jednom konci).

6. Inv. č. S175/2; popis: část broušeného nástroje; typ: -; zachování: 23; délka: 78 mm; šířka: 18 mm; výška: 12 mm; hmotnost: 25 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec; povrch: vybroušen; hrana ostří: -; poznámka: -.

7. Inv. č. S176/5; popis: zlomek vrтанého nástroje; typ: -; zachování: 22 či 33; délka: 44 mm; šířka: 28 mm; výška: 9 mm; průměr vývrtu: neurčen; hmotnost: 17 g; surovina: metaaplit; povrch: vybroušen; hrana ostří: -; poznámka: sekundárně sloužil jako otloukač (pracovní stopy na jednom konci). Kvůli přítomnosti eneolitické keramiky na lokalitě ho lze datovat pouze do intervalu neolit-eneolit.

Úhonice 1

1. Inv. č. S184/1; popis: část kopytovité sekery (*obr. 10:9*); typ: D2; zachování: 24; délka: 42 mm; šířka: 33 mm (celá); výška: 5 mm (celá); hmotnost: 15 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: ostrá, nepoškozená; poznámka: pravděpodobně sekundárně upravovaný nástroj (odlomen tyl, zlom byl zabroušen).

Úhonice 2

1. Inv. č. S218/1; popis: ústěp z boku vrтанého nástroje nebo kopytovitého klínu (*obr. 11:2*); typ: -; zachování: 22 nebo 33; délka: 56 mm; šířka: 28 mm; výška: 18 mm; hmotnost: 38 g; surovina: severočeský amfibolový rohovec typu Jistebsko; povrch: vybroušen; hrana ostří: -; poznámka: -.

2. Inv. č. S218/2; popis: část sekeromlatu (*obr. 11:1*); typ: -; zachování: 33; délka: 94 mm; šířka: 34 mm; výška: 41 mm (dochovaná); hmotnost: 243 g; průměr vývrtu: neurčen; surovina: proterozoický metabazalt s magnetitem; povrch: vybroušen (s nedobroušenými vkleslinami); hrana ostří: -; poznámka: sekundárně použit na obou koncích jako otloukač.

POPIS MLÝNŮ, BROUSKŮ, OTLOUKAČŮ A OSTATNÍ MAKROLITICKÉ INDUSTRIE

Chýnice 1

1. Inv. č. S202/1; popis: část horního mlýnu (*obr. 12:1*); typ: -; délka: 99 mm; šířka: 129 mm (dochovaná); výška: 41 mm (dochovaná); hmotnost: 720 g; surovina: křemenný pískovec s železitým tmelem (třetihorní ferikreta); povrch: boky a podstava pečlivě upraveny piketáží do požadovaného tvaru; pracovní plocha: lehce konvexní příčný profil a lehce konkávní podélný profil; poznámka: -.

2. Inv. č. S202/2; popis: celý otloukač se stopami po otlokání po $\frac{3}{4}$ obvodu (*obr. 11:3*); typ: -; délka: 69 mm (celá); šířka: 67 mm (celá); výška: 46 mm (celá); hmotnost: 337 g (celková); surovina: silně zpevněný křemenný pískovec až křemenec; povrch: neupraven; pracovní plocha: povrch téměř vyhlazen; otlokáním se vytvořila ve středu pracovní plochy a po celé její délce výrazná hrana; ve středu valounu drobné zjizvení povrchu (retušer?); poznámka: vyroben z říčního valounu.

Chýnice 3

1. Inv. č. S168/1; popis: část brousku? (*obr. 11:4*); typ: 22

(podle *Pavlu - Rulf 1991, 336*); délka: 82 mm; šířka: 63 mm; výška: 28 mm (dochovaná); hmotnost: 173 g; surovina: křemenný pískovec s železitým tmelem (třetihorní ferikreta); povrch: tři boky odlomené a jeden upraven piketáží; pracovní plocha: první má oba profily rovné a druhá jeden rovný a druhý lehce konkávní; poznámka: podle hrubozrného materiálu se původně mohlo jednat o mlýn, který byl sekundárně využit jako brousek.

2. Inv. č. S168/2; popis: konec horního mlýnu (*obr. 12:2*); typ: 530 (podle *Pavlu - Rulf 1991, 340*); délka: 82 mm; šířka: 133 mm (dochovaná); výška: 39 mm (dochovaná); hmotnost: 674 g; surovina: křemenný pískovec s železitým tmelem (třetihorní ferikreta); povrch: boky a podstava pečlivě upraveny piketáží do požadovaného tvaru; pracovní plocha: lehce konvexní příčný profil a výrazně konkávní podélný profil; poznámka: -.

3. Inv. č. S168/3; popis: asi celý polyedrický brousek s pracovními stopami na čtyřech stěnách (*obr. 11:5*); typ: 31; délka: 66 mm (celá); šířka: 62 mm (celá); výška: 35 mm (celá); hmotnost: 152 g (celková); surovina: ordovický jemnozrný křemenný pískovec; povrch: dva boky olá-

mány, dva boky pracovní plocha; pracovní plocha: hřbet i podstava podélný i příčný profil silně konkávní, dva boky příčný profil konkávní a podélný rovný (asi sloužily k broušení tyčinkovitých artefaktů); poznámka: -.

Nučice

1. Inv. č. S121; popis: konec horního mlýnu (*obr. 12:3*); typ: 530; délka: 101 mm; šířka: 125 mm (dochovaná); výška: 45 mm (dochovaná); hmotnost: 841 g; surovina: karbonský křemenný pískovec; povrch: boky a podstava upraveny piketáží do požadovaného tvaru; pracovní plocha: lehce konvexní příčný profil a výrazně konkávní podélný profil; poznámka: -.

Ptice

1. Inv. č. S215/1; popis: roh snad horního mlýnu (*obr. 12:4*); typ: -; délka: 71 mm; šířka: 71 mm; výška: 32 mm (dochovaná); hmotnost: 253 g; surovina: křemenný pískovec až křemenec; povrch: boky a podstava hrubě oštěpány; pracovní plocha: lehce konvexní příčný profil a lehce konkávní podélný profil; poznámka: použitá ne-

typická surovina a tvar nevyklučují dataci i do jiného časového období.

2. Inv. č. S215/2; popis: zlomek pravděpodobně dolního mlýnu; typ: -; délka: 77 mm; šířka: 57 mm; výška: 60 mm (dochovaná); hmotnost: 351 g; surovina: křemenný pískovec s železitým tmelem (třetíhorní ferikreta); povrch: podstava vybroušena; pracovní plocha: profil neurčen; poznámka: -.

Úhonice 1

1. Inv. č. S184/1; popis: otloukač se stopami po otloukání na obou protilehlých koncích (*obr. 11:6*); typ: -; délka: 64 mm; šířka: 60 mm (celá); výška: 39 mm (celá); hmotnost: 217 g; surovina: valoun z třetíhorní silkrety; povrch: na jednom boku vytvořena prohlubeň; pracovní plocha: povrch téměř vyhlazen; otloukáním se vytvořila na obou koncích nevýrazná hrana; poznámka: vyroben z říčního valounu. Na jednom boku byla vytvořena prohlubeň. Není vyloučeno, že původně nástroj představoval palici, která praskla a sekundárně byla využívána její větší část jako otloukač.

Lokalita	Keramika pravěk	Keramika neolit	Mazanice	Štěpaná industrie	Broušená industrie	Mlýny	Brousky	Otloukače
Chýnice 1	10	17	0	8	0	1	0	1
Chýnice 2	4	20	0	23	1	0	0	0
Chýnice 3	2	69	1	5	2	1	2	0
Nučice	911	143	2	16	16	1	1	0
Ptice výzkum A. Knora	0	9	0	2	0	0	0	0
Ptice sběr	0	2	0	2	1	2	0	0
Tachlovice	695	25	0	20	8	2	1	3
Úhonice 1	3	7	0	1	1	0	0	1
Úhonice 2 sběr	45	8	8	5	2	0	0	0
Úhonice 2 výzkum kNN	9	0	3	0	0	0	0	0
Úhonice 2 výzkum RD	17	0	17	0	0	0	0	0

Tab. 1. Celkové počty jednotlivých druhů nálezů na všech lokalitách

ROZBOR KERAMIKY

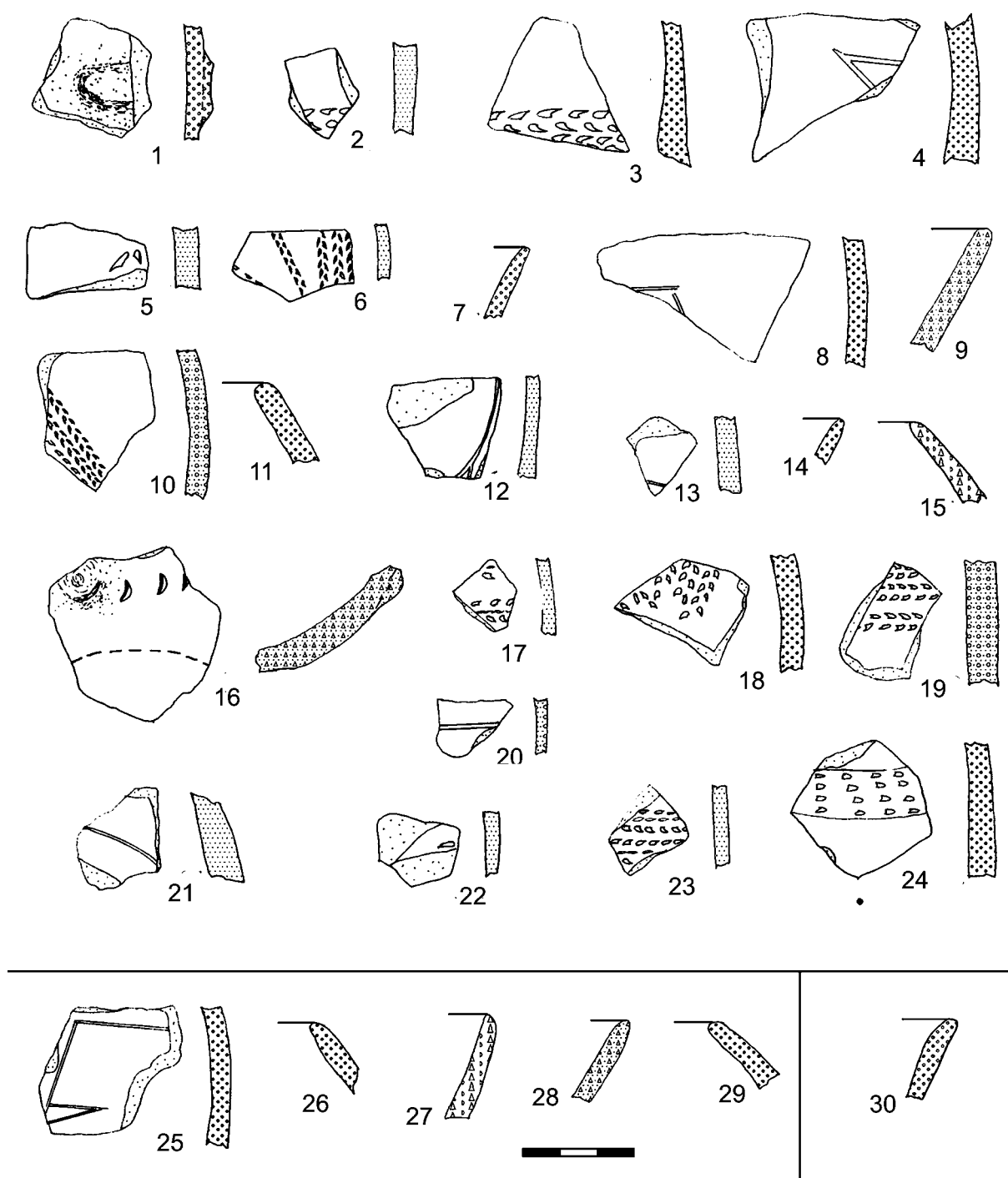
Chýnice I

Během sběrů bylo nalezeno celkem 27 zlomků keramiky, z toho 17 zlomků bylo možné zařadit do neolitu, deset zbývajících patřilo jinému, blíže neurčenému pravěku. Šestnáct jedinců (94 %) bylo ve velikosti do 15 cm², pouhý jeden jedinec byl o něco větší – do 35 cm² (6 %). Jemná keramika převažovala v počtu deseti kusů (59 %) nad hrubou, které bylo sedm kusů (41%; *tab. 2*). Dvanáct střepů pochází ze stěn nádob a pět z okrajů (*tab. 3*). Z nich dva náleží bombovitým nádobám (*obr. 6:26,29*) a dva miskám (*obr. 6:27,28*).

V celém souboru byl pouze jediný střep s výzdobou – jednoduchou rytou linií (*obr. 6:25*). Ornament nebylo možné rozpoznat. Na základě tvarů, keramického materiálu a výzdoby je možné pouze rámcové datování do II.–IV. stupně LnK. Sběrový materiál tak neupřesnil datování lokality do I. a II./III. stupně LnK, které známe ze záchranného výzkumu při stavbě meliorací v roce 1983 (*Stolz – Smejtek – Vávra 2014, 51*).

Chýnice II

Celý soubor obsahoval 24 kusů keramiky, z toho 20 zlomků patřilo do neolitu a zbytek do blíže neurčeného zemědělského pravěku. Dvacet neolitických zlomků náleží 19 jedincům. Patnáct jedinců bylo nalezeno ve větším objektu – hliníku a zbývajících část na okolním poli. Zlomky z hliníku měly v 15 případech (94 %) velikost do 15 cm² a jednou (6 %) do 35 cm². Střepy mimo hliník byly malých rozměrů (všechny

Obr. 6. Keramické nálezy z Chýnec 1 (25–29), Chýnec 2 (30) a Chýnec 3 (1–24). Kolečko pod keramikou značí silně setřelou výzdobu

do 15 cm²). V hlíníku převažovala hrubá keramika nad jemnou v počtu devíti ku šesti jedincům (tab. 2). Z pole patřily tři zlomky jemné keramiky a pouze jeden hrubý (tab. 2). Kromě dvou okrajů patřily všechny zlomky stěnám. První okraj pochází z hlíníku a pravděpodobně náleží pohárovité nádobě (obr. 6:30). U druhého okraje z pole nebylo možné rozpoznat konkrétní tvar nádoby.

Výzdoba nebyla rozpoznána ani na jediném střepu. Datování je tedy možné do kultury s vypíchanou keramikou a podle pohárovitého tvaru asi do mladšího stupně. Nálezy nevylučují podobné časové období (IV. fáze StK), jaké bylo zjištěno při záchranných výzkumech na stavbě rodinných domů v letech 2012–2013 (Stolz – Smolová 2014).

Lokalita	Zlomků keramiky	Celkem jedinců	Plavený jemný	Plavený hrubý	Plavený s kamínky	Plavený písčité	Neplavený hrubý	Neplavený s kamínky	Neplavený písčité	Plavený hrubý s organikou	Plavený písčité s organikou	Bahnité s kamínky	Bahnité organický
Chýnice I	17	17	3	3	3	1	0	2	5	0	0	0	0
Chýnice II pole	4	4	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Chýnice II hliník	16	15	1	4	0	1	1	2	6	0	0	0	0
Chýnice III	69	69	20	13	6	9	3	2	12	2	1	1	0
Nučice	143	143	48	22	5	3	2	1	62	0	0	0	0
Ptice výzkum A. Knora	9	7	6	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Ptice sběr	2	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Tachlovice	25	25	3	4	2	2	1	2	11	0	0	0	0
Úhonice I	7	7	0	4	1	0	1	1	0	0	0	0	0
Úhonice II sběr	8	8	2	1	1	0	0	0	3	0	0	0	1
Úhonice II výzkum kNN	9	7	3	1	1	0	0	1	1	0	0	0	0
Úhonice II výzkum RD	17	11	6	1	0	1	0	0	2	0	0	0	1

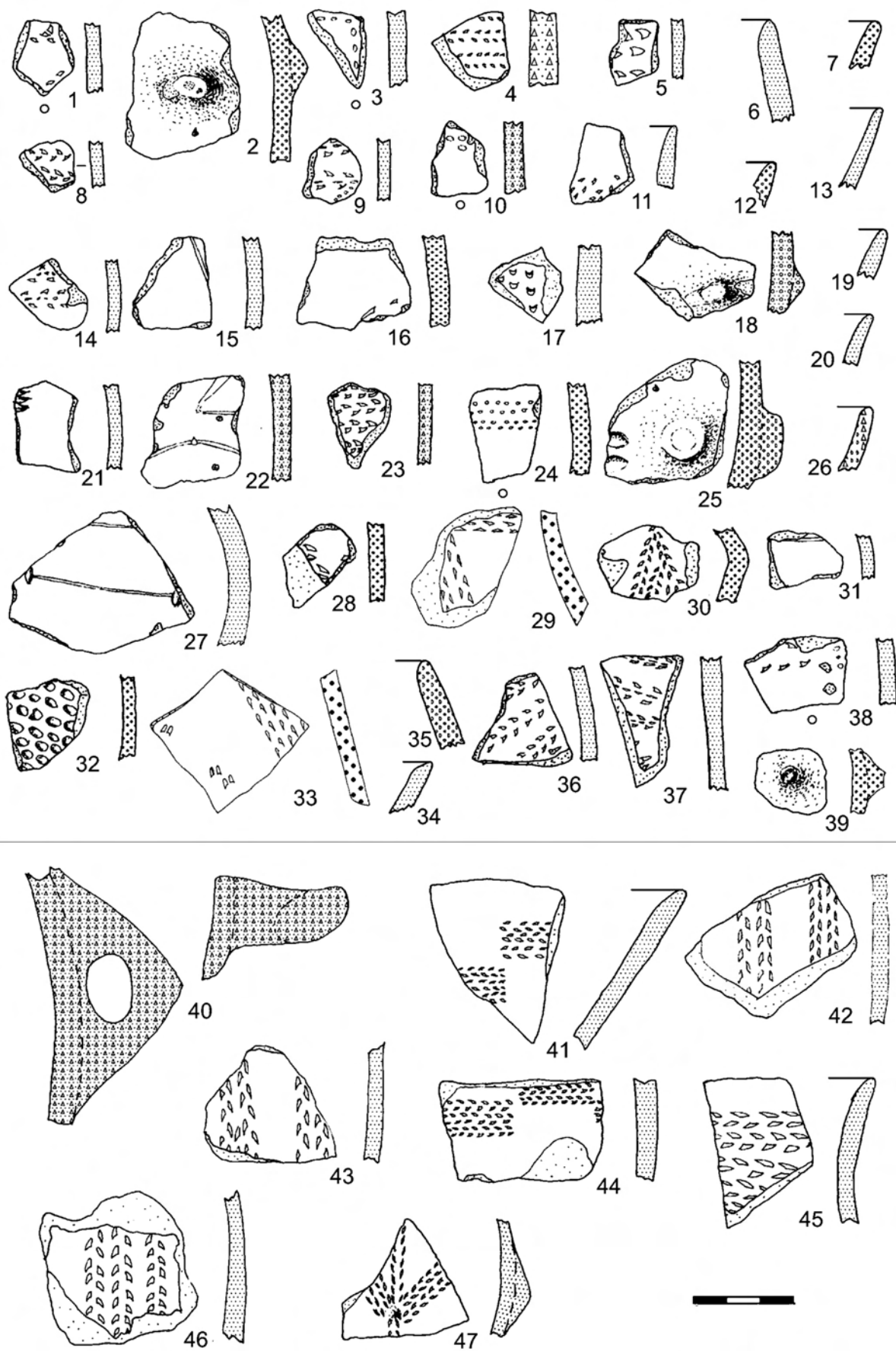
Tab. 2. Velikost a materiál keramiky LnK a StK na jednotlivých lokalitách

Lokalita	Celkem jedinců	Stěny	Dna	Okraje	Části nádob	Kulovité tvary	Miska	Pohár
Chýnice I	17	12	0	5	0	2 (2)	2 (2)	0
Chýnice II pole	4	3	0	1	0	0	0	0
Chýnice II hliník	15	14	0	1	0	0	0	1 (1)
Chýnice III	69	62	2	5	0	3 (2)	2 (2)	1 (1)
Nučice	143	131	0	12	0	2 (2)	4 (4)	0
Ptice výzkum A. Knora	7	5	0	2	0	1	1 (1)	1 (1)
Ptice sběr	2	2	0	0	0	0	0	0
Tachlovice	25	24	0	1	0	0	0	0
Úhonice I	7	7	0	0	0	0	0	0
Úhonice II sběr	8	7	0	1	0	0	1 (1)	0
Úhonice II výzkum kNN	7	5	0	2	0	1 (1)	1 (1)	0
Úhonice II výzkum RD	11	8	1	2	0	2 (2)	0	0

Tab. 3. Zastoupení typu fragmentů a tvarů keramiky LnK a StK na jednotlivých lokalitách. U tvarů jsou v závorce vyjádřeny počty zjištěné na základě okrajových zlomků

Lokalita	Celkem jedinců	LO	VO	PO	TO	NO	TZ	StK 21	StK 22	StK 23	StK 24	StK 30	StK 40	StK 60	LnK			
								Dvojvpích do 2 mm	Dvojvpích 2–3 mm	Dvojvpích 3–5 mm	Dvojvpích přes 5 mm	Trojvpích	Čtyřvpích	Tremolo	Neurčeno	Vypřítovaná páska	Noty na linii	Jednotlivé vpichy
Chýnice I	17	1	0	0	0	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Chýnice II pole	4	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chýnice II hliník	15	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chýnice III	69	8	9	0	1	51	2	1	1	3	2	2	0	0	2	0	0	6
Nučice	143	4	22	0	0	113	4	0	4	7	3	3	0	1	4	0	1	3
Ptice výzkum A. Knora	7	0	5	0	0	1	1	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0	0
Ptice sběr	2	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tachlovice	25	5	1	1	1	16	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	4
Úhonice I	7	1	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Úhonice II sběr	8	1	2	0	0	5	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1
Úhonice II výzkum kNN	7	2	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Úhonice II výzkum RD	11	7	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	6

Tab. 4. Výzdoba keramiky LnK a StK na jednotlivých lokalitách. Použité zkratky: LO – lineární ornament, VO – vypichaný ornament, PO – plastický ornament, TO – technický ornament, NO – počet nezdobených jedinců, TZ – technické zařízení (pupky a ucha)

Obr. 7. Keramické nálezy z Nučic (1–39) a Ptice (40–47). Zlomky 41 a 44 a zlomky 42 a 43 vždy z jedné nádoby

Chýnice III

Na ploše bylo nalezeno celkem 69 kusů neolitické keramiky patřící do kultury s lineární keramikou i s keramikou vypíchanou, dále dva kusy náležející jinému období. Sběrový charakter nálezů zapříčinil, že jsou střepy značně omleté a menších rozměrů. Do 15 cm² bylo celkem 66 střepů (96 %) a jen tři (4 %) tuto velikost přesáhly. Všechny tři mají rozměr do 35 cm². Jemná keramika převažuje nad hrubou o více než polovinu (*tab. 2*). Do plaveného materiálu bylo zařazeno 48 kusů (70 %) a do neplaveného 21 kusů (30 %). Nejvíce bylo plaveného jemného materiálu (20 ks), dále plaveného hrubého (13 ks) a neplaveného písčitého (12 ks). Další druhy materiálu se objevily už jen v malém množství (*tab. 2*). Zlomky opět nejvíce pocházely ze stěn (62 ks) a málo z okrajů (5 ks) a den (2 ks; *tab. 3*). Celkem se podařilo identifikovat šest tvarů nádob: tři kulovité tvary (*obr. 6:11,15,16*), dvě misky (*obr. 6:9,14*) a jeden pohár (*obr. 6:7*).

Osm jedinců bylo zdobeno lineární výzdobou (*tab. 4*), když se šestkrát objevila prostá rytá linie (*obr. 6:4,8,12,13,20,21*) a dvakrát vyplňovaná páska (*obr. 6:22,24*). Jednoduché linie byly na tak malých zlomcích, že nebylo možné ani jednou rozpoznat motiv výzdoby. Výzdoba v podobě vyplňované pásky a prosté ryté linie a výskyt několika zlomků se silnou organickou příměsí dovolují zařadit starší složku nálezů do II. stupně LnK. Jeden netypický bahnitý zlomek může ukazovat na začátek sídliště již na konci staršího stupně, spíše ale také náleží II. stupni.

Celkem devět střepů bylo zdobeno vypíchanou ornamentací. Ve dvou případech šlo o trojvpich (*obr. 6:17,23*) a v ostatních případech o dvojvpich různých velikostí (*tab. 4*). V jednom případě bylo možné rozpoznat i hlavní motiv – krokvice (*obr. 6:18*). Výskyt drobného, malého a středního dvojvichu, trojvichu a krokvice dovolují mladší složku souboru datovat do staršího stupně StK, a to spíše do jeho III. fáze (i když II. fáze může být také přítomna). Dva zlomky s velkým dvojvpichem (*obr. 6:3,5*) a pohárovitý tvar (*obr. 6:7*) dokládají na lokalitě i přítomnost mladšího stupně StK, který je výrazně slaběji zastoupen než starší stupeň StK.

Nučice

Během sběrů bylo na lokalitě nalezeno celkem 143 kusů neolitické keramiky. Střepy byly velice omleté a malých rozměrů – 142 kusů keramiky o velikosti do 15 cm² a pouze jediný kus mezi 15 a 35 cm². Jemná keramika o něco málo převažuje nad hrubou (*tab. 2*) v poměru 78 jedinců (55 %) ku 65 jedincům (45 %). Nejvíce byl zastoupen neplavený písčité materiál (62 ks), plavený jemný materiál (48 ks) a plavený hrubý (22 ks), když ostatní druhy materiálů se objevily jen vzácně (*tab. 2*). Mezi zlomky opět tvoří většinu stěny nádob (131 ks) a jen malou část okraje (12 ks; *tab. 3*). Mezi okraji se podařilo rozpoznat celkem dvě nádoby kulovitého tvaru (*obr. 7:6,35*) a čtyři misky (*obr. 7:13,19,26,34*).

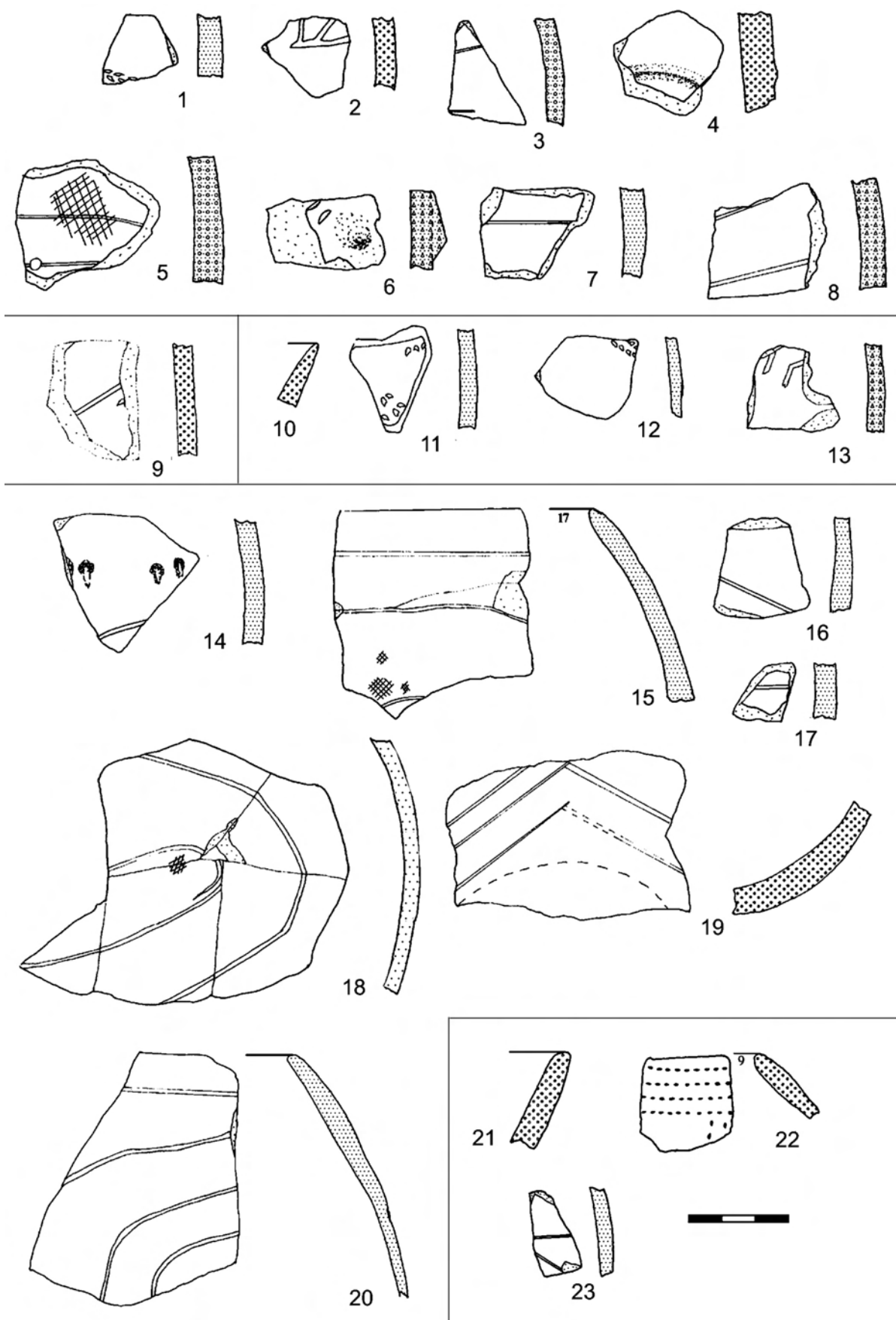
Jen čtyři jedinci byli zdobeni lineární výzdobou (*tab. 4*). Převládá prostá linie (*obr. 7:15,22,31*) doplněná notovou výzdobou (*obr. 7:27*). To umožňuje pouze přibližnou dataci někam od konce II. stupně LnK až na počátek IV. stupně LnK.

Střepy měly silně erodovaný povrch a velmi malé rozměry, jak již bylo naznačeno výše. Z těchto důvodů bylo často velice obtížné určit tvar, velikost a počet vpichů. Rovněž hlavní výzdobný motiv se až na jednu výjimku nepodařilo na žádném zlomku identifikovat. Celkem čtrnáct jedinců bylo zdobeno malým (4 ks), středním (7 ks), velkým (3 ks) a velkým souběžným (1 ks) dvojvpichem. Trojvpich byl identifikován třikrát (*obr. 7:9,14,37*) a tremolový vpich jednou (*obr. 7:21; tab. 4*). Tvar a velikost vpichu nebyla určena na čtyřech zlomcích. Hlavní výzdobný motiv – krokvice (*obr. 7:30*) – byl identifikován pouze jednou. Podle počtu zdobené keramiky na lokalitě jasně převažuje osídlení kultury s vypíchanou keramikou. Na základě přítomnosti velkého dvojvichu, trojvichu a tremolového vpichu lze část nálezů datovat do mladšího stupně StK. Větší část zdobených jedinců však nelze kvůli velké zlomkovitosti a abrazi povrchu s výzdobou přesněji zařadit. Přítomnost malého dvojvichu a jistý nebo pravděpodobný výzdobný motiv v podobě krokvice (*obr. 7:29,30,33*) snad naznačuje i zastoupení staršího stupně StK.

Ptice

Z výzkumů A. Knora je v Unhošti uloženo, vedle knovízské keramiky, devět zlomků neolitické keramiky náležející sedmi jedincům. Osm střepů bylo do velikosti 15 cm² a jen jeden tuto velikost přesahoval a spadal do kategorie do 35 cm². Všichni nalezení jedinci patřili jemné keramice a až na jednu výjimku byly vyrobeny z jemného plaveného těsta (*tab. 2*). Mezi zlomky výrazně převládají stěny nad okraji (*tab. 3*), které patří misce (*obr. 7:41*) a pohárovité nádobě (*obr. 7:45*). Ještě se tvarově podařilo přiřadit zlomek výdutě s pupkem (*obr. 7:47*), který náleží hruškovité nádobě.

Pět jedinců bylo zdobeno vpichy. Ve všech případech šlo o dvojvpichy různých rozměrů (*tab. 4*). Z výzdobných motivů máme zastoupenou jednu krokvice (*obr. 7:47*), jednu svislé pásy (*obr. 7:42,43*)

Obr. 8. Keramické nálezy z Tachlovice (1–8), Úhonic 1 (9), Úhonic 2 sběr (10–13), Úhonic 2 výzkum RD (14–20) a Úhonic 2 výzkum KNN (21–23)

a jednou šachovnicový motiv (*obr. 7:41,44*). Zlomek výdutě zdobený krokvicí (*obr. 7:47*) náleží staršímu stupni StK, zbývají část keramiky lze přiřadit mladšímu stupni StK.

Při sběrech v roce 2014 byly nalezeny jen dva střepy. Oba jsou velmi omleté o velikosti do 15 cm². Jeden je z plaveného písčitého a druhý z neplaveného písčitého těsta. Oba pocházejí z nezdobených stěn.

Tachlovice

Na lokalitě bylo nalezeno přes 700 kusů pravěké keramiky, mezi kterými bylo identifikováno 25 jedinců náležejících do neolitu. Dvacet dva střepů (88 %) bylo do velikosti 15 cm² a tři střepy (12 %) do velikosti 35 cm². Hrubá keramika mírně (14 ks – 56 %) převažovala nad jemnou keramikou (11 ks – 44 %). Mezi použitými těsty měl vyšší zastoupení pouze písčítý neplavený materiál (*tab. 2*). Nalezené zlomky náležejí až na jeden okraj pouze stěnám nádob. Tvar nádob nebylo možné rozeznat ani v jednom případě (*tab. 3*).

Pět jedinců bylo zdobeno lineární výzdobou (*tab. 4*), v jednom případě šlo o noty na linii (*obr. 8:5*) a ve čtyřech případech o prostou rytou linii (*obr. 8:2,3,7,8*). Zlomek s notovou výzdobou byl ještě potřen smolou (*obr. 8:5*). Ornament se nepodařilo identifikovat ani jednou. Podle převahy prosté linie a výskytu notové výzdoby překryté smolou můžeme osídlení datovat do III–IV. stupně LnK.

Pouhý jeden střep na sobě nesl vypíchanou výzdobu v podobě dvojvpichu o velikosti 3–5 mm (*obr. 8:1*). Jeho bližší časové zařazení není možné. Hojně zastoupení neplaveného písčitého těsta (11 ks) příslušejícího většinou mladému neolitu však ukazuje na intenzivnější osídlení kulturou s vypíchanou keramikou, než naznačuje jediný zdobený zlomek.

Podle rozložení zdobených i nezdobených zlomků můžeme předpokládat, že se zástavba kultury s lineární keramikou soustředila ve východní části lokality a zástavba kultury s vypíchanou keramikou v západní části naleziště.

Úhonice I

Při povrchovém průzkumu byly nalezeny celkem tři kusy pravěké keramiky a sedm kusů neolitické keramiky malých rozměrů o velikosti do 15 cm². Jemné keramice náleží pět jedinců a hrubé keramice dva jedinci (*tab. 2*). Všech sedm zlomků pochází ze stěn nádob (*tab. 3*). Jedinou zachycenou výzdobu představuje vyplňovaná páska (*obr. 8:9*) umožňující jen přibližnou dataci do II.–III. stupně LnK.

Přesnější datování lokality bylo zjištěno při záchranném výzkumu na stavbě rodinného domu v roce 2002 (II. stupeň LnK; *Řídský 2003*) a na stavbě komunikací v roce 2012 v těsné blízkosti povrchového průzkumu (III. stupeň LnK; *Stolz – Smolová 2014*). Povrchovým průzkumem zkoumaná část sídliště také patří do tohoto časového období (tj. II. nebo III. stupeň LnK) a nenaznačuje další fáze osídlení.

Úhonice II

Během povrchového průzkumu bylo nalezeno celkem 53 zlomků pravěké keramiky, z toho osm zlomků bylo možné zařadit do neolitu. Všechny měly malé rozměry o velikosti do 15 cm². Jemná i hrubá keramika byla v počtu čtyř kusů (*tab. 2*). Sedm zlomků bylo ze stěn nádob a jediný z okraje, který pocházel z misky (*obr. 8:10*).

Lineární výzdoba v podobě posté ryté linie byla identifikována pouze na jediném střepu (*obr. 8:13*). Můžeme ho datovat pouze rámcově do II.–IV. stupně LnK. Podle jednoho zlomku s typickým bahnitým těstem bude na lokalitě pravděpodobně zastoupen také I. stupeň LnK.

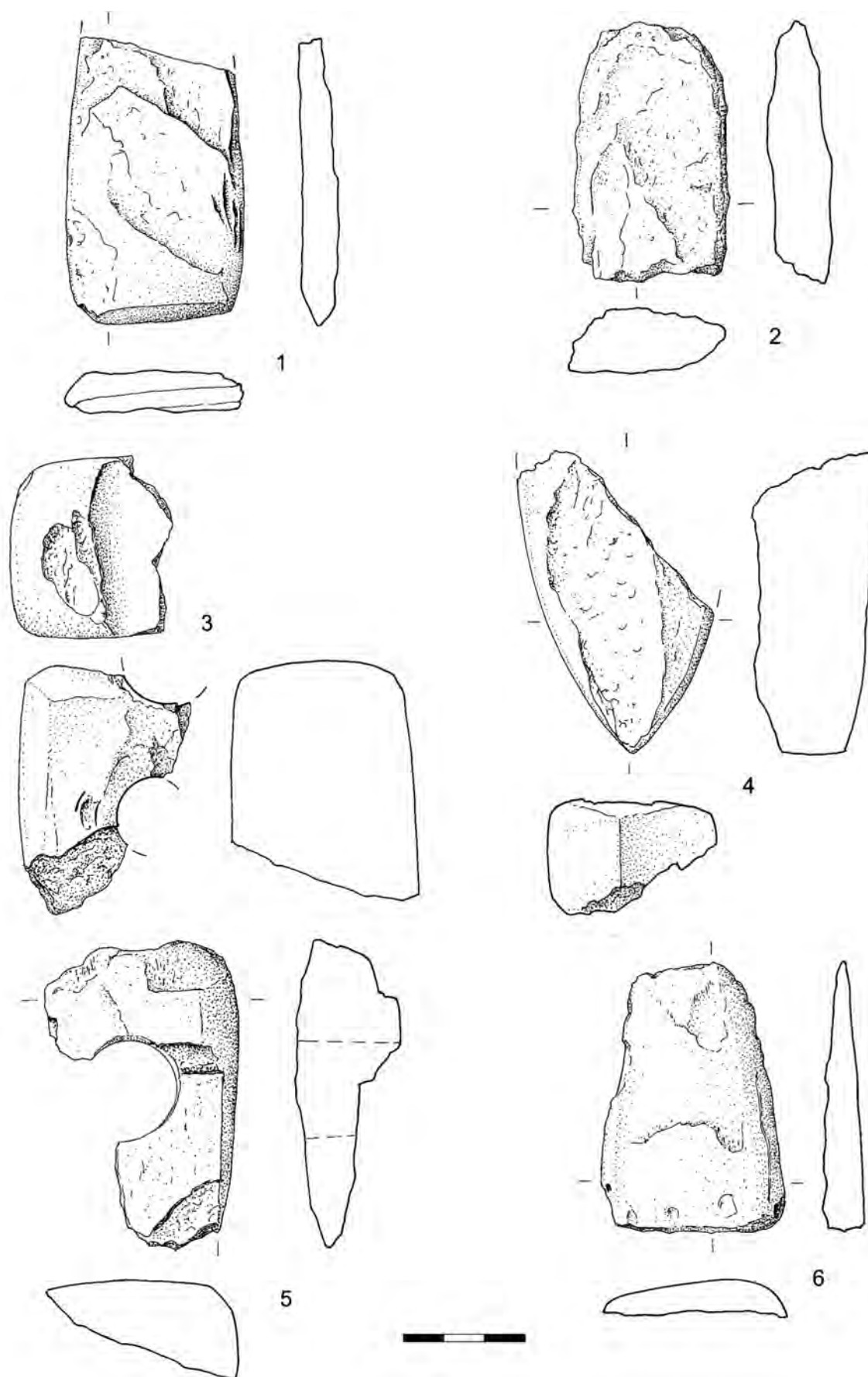
Dva zlomky byly zdobeny středně velkým dvojvpichem (*obr. 8:11–12*), když jednou šlo o souběžné vpichy (*obr. 8:11*). Bohužel oba jedinci a ani ostatní materiál neumožňuje přesnější dataci v rámci kultury s vypíchanou keramikou.

Z objektu (č. 2) zjištěného při pokládce kNN pochází devět střepů ze sedmi jedinců. Všechny střepy byly malých rozměrů do 15 cm². Jemné keramice patřilo pět jedinců a hrubé dva (*tab. 2*). Pět zlomků patřilo stěnám nádob a dva okrajům z kulovité nádoby (*obr. 8:22*) a misky (*obr. 8:21*).

Výzdoba byla identifikována na dvou jedincích. Jeden zlomek byl zdoben prostou rytou linií (*obr. 8:23*) a další jednotlivými vpichy (*obr. 8:22*), které jsou ovšem velmi setřelé. Jednotlivé vpichy nám snad umožňují soubor datovat do IV. stupně LnK.

V objektu (č. 1) zdokumentovaném při stavbě RD bylo nalezeno celkem 17 střepů, které pochází maximálně z jedenácti jedinců. Osm zlomků (47 %) bylo do velikosti 15 cm², sedm (41 %) do velikosti 35 cm² a dva (12 %) do velikosti 50 cm². Osm jedinců patřilo jemné keramice a tři hrubé keramice. Mezi materiálem jasně převládá plavené jemné těsto (*tab. 2*). Osm zlomků patřilo stěnám nádob, jeden náležel dnu (*obr. 8:19*) a dva okrajům kulovitých nádob (*obr. 8:15,20*).

Celkem sedm jedinců bylo zdobeno lineární výzdobou, z toho šest jedinců patří prosté linii a jeden vyplňované pásce (*obr. 8:14*). Ve výzdobě převažují kurvilineární motivy (3 ks; *obr. 8:15,18,20*) nad rekti-

Obr. 9. Broušená industrie z Chýnic 2 (1) a Nučic (2–6)

lineárními (1 ks; *obr. 8:19*). Hlavní výzdobný motiv podle typologie J. Rulfa (1997, 59–62) se podařilo určit u tří jedinců. Ve všech případech se jedná o spirálu (*obr. 8:15,18,20*) a nejméně v jednom případě o dvojitou spirálu (*obr. 8:20*). Dva jedinci zdobení prostou linií měli na povrchu nepatrné zbytky smoly (*obr. 8:15,18*). Není úplně vyloučeno, že čtyři zlomky zdobené prostou rytou linií (*obr. 8:15,16,18,20*) pocházejí z jedné nádoby. Neshodující se však plně ve všech charakteristikách (těsto, povrch a barva), proto je ponecháváme jako samostatné jedince. Na základě výzdoby lze objekt datovat jen přibližně do II.–III. stupně LnK.

POPIS A ROZBOR MAZANICE

Pozornost byla věnována pouze mazanici z neolitických objektů.

Z objektu (č. 2) zjištěného při pokládce kNN v Úhonicích pochází dva zlomky bez úpravy povrchu a otisků s organickou příměsí (velikost 0–3 cm) a jeden zlomek s vyhlazenou jednou stěnou bez organické příměsí (velikost 0–3 cm). Posledně jmenovaný kus může náležet výmazu dna pece/ohniště.

Z objektu 1 zdokumentovaného při stavbě RD v Úhonicích pochází celkem 17 ks mazanice. Všichni jedinci mají výraznou organickou příměs. Velikostně spadá 7 ks do kategorie 0–3 cm a 10 ks do kategorie 3–6 cm. Celkem šest zlomků má konstrukční otisky: jednu omaz kuláče o průměru cca 6 cm, jednu výplň spáry mezi dvěma kuláči o průměru cca 6–8 cm, dvakrát omaz kuláčů menších průměrů, jednu asi tenký omaz kuláče většího průměru (přes 15 cm) a jednu otisk kuláče či tyče s vyhlazenou jednou stěnou. Všechny zlomky tedy pocházejí z konstrukce stavby (stěny i stropu), jejíž významnou část tvořily kuláče menších průměrů.

ROZBOR KAMENNÉ INDUSTRIE

Celkově se podařilo získat 82 ks **štípané industrie**. Početnější kolekce pochází pouze z Chýnic 2 (23 ks), Nučic (16 ks) a Tachlovic (20 ks). Při hodnocení štípané industrie musíme mít ale pořád na zřeteli možnou příměs artefaktů z mladších (a možná i starších) období pravěku. Tuto složku zcela jistě obsahuje soubor z Tachlovic (eneolitické osídlení), proto nebyl analyzován. Také část artefaktů z Chýnic 1 náleží asi do jiného časového úseku, neboť neolitické sídliště se dotýká mladšího eneolitického sídliště s početnou industrií z rohovce typu Český kras. Do rozboru byl ale tento soubor zahrnut. Zajímavý výrobní objekt z Chýnic 2 bude podrobněji představen v připravované studii o zpracování rohovce typu Český kras v neolitu a eneolitu.

Mezi surovinami dominuje místní rohovec typu Český kras (27 ks), jeho vysoké zastoupení je ale způsobeno výrobním objektem z Chýnic 2 s dvaceti jedinci z této suroviny. Objevuje se však i na dalších lokalitách. Jako snadno dostupná, i když nepříliš kvalitní surovina byl tedy využíván na většině pojednávaných neolitických sídlišť. Podle dosavadních výzkumů i zde publikovaných nálezů z Chýnic 2 se zatím ale zdá, že převažovalo jeho štípaní v kultuře s vypíchanou keramikou (Stolz – Smolová 2014, 546–547). V kultuře s lineární keramikou bylo bezpečně prokázáno jeho zpracování pouze v Kosoři (Nerudová – Přichystal 2011, 82–84). Bohužel štípaná industrie z povrchových průzkumů k této otázce nepřinesla nové poznatky. Všechny rohovce byly totiž získány na lokalitách s doloženým osídlením kultury s lineární i vypíchanou keramikou (Chýnice 3, Nučice, Úhonic 2 i nevyhodnocené Tachlovice) nebo kultury s lineární keramikou a z eneolitu (Chýnice 1). Dále jsou zastoupeny všechny typy, které se běžně objevují na středočeských neolitických lokalitách: silicity glacienních sedimentů (10 ks), bavorské deskovité rohovce typu Abensberg-Arnhofen (9 ks), křemence typu Skršín (9 ks), typu Tušimice (1 ks) a přesněji neurčené severozápadočeské křemence (3 ks). Překvapuje snad jen nízké zastoupení křemence typu Tušimice a absence křemence typu Bečov. Pravděpodobně je to však způsobeno malou velikostí souboru.

Mezi výrobními kategoriemi má odlišné složení pouze výrobní objekt z Chýnic 2 (ústěpy a odpad – 43,5 %, předjádra a jádra – 30,4 % a čepel – 26,1 %). Ve zbývajících částech převažují úštěpy a odpad (56,4 %) nad čepelí (28,2 %) a předjádry a jádry (15,4 %). Mezi deseti retušovanými nástroji jsou zastoupena čepelová škrabadla (2 ks), retušované úštěpy (2 ks), laterálně retušovaná čepel, vrub na čepeli, čepel s koncovou retuší, čepel s koncovou a boční retuší předělaná na škrabadlo, úštěp s koncovou a boční retuší a dláto. Srpový lesk byl zaznamenán na dvou čepelích a na čepeli s koncovou a boční retuší předělanou později na škrabadlo.

Broušená industrie v počtu 30 jedinců byla registrována na téměř všech pojednávaných lokalitách (*tab. 1*), ale větší soubory byly získány pouze v Nučicích a Tachlovicích (eneolitické sekeře z Tachlovic nebyla věnována pozornost). Mezi použitými surovinami jednoznačně převládají severočeské amfibolové

Obr. 10. Broušená industrie z Nučic (1–3), Ptic (4), Tachlovic (5–8) a Úhonic 1 (9)

rohovce (15 ks), když devět kusů pochází z výchozů u Jistebska. Dále byly ještě identifikovány metaaplit (6 ks), středočeské spilitové tufity typu Máslovice (2 ks), proterozoické metabazalty (2 ks), živcové amfibolity s pyrrhotinem (2 ks), mandlovcový metabazalt (1 ks), tektonicky ovlivněný aplit (1 ks) a metabazalt (1 ks).¹ U dvou početnějších kolekcí z Nučic a Tachlovic shledáváme naprosto odlišné zastoupení surovin, když u prvně jmenované lokality mírně převládají severočeské amfibolové rohovce (jistě 31,2 %; možná ještě 2 ks – 43,7 %) se škálou dalších surovin a u druhé téměř jen tato surovina (85,7 %). Tento markantní rozdíl lze pravděpodobně vysvětlit odlišným časovým zařazením lokalit. V Tachlovicích výrazně převládá kultura s lineární keramikou, u které dominuje v celých Čechách výroba broušených nástrojů ze severočeských amfibolových rohovců. V Nučicích naopak náleží naprostá většina osídlení kultuře s vypíchanou keramikou. V tomto období sice stále převládají severočeské amfibolové rohovce, ale především ve větších vzdálenostech od severočeských výchozů se často objevují i další suroviny (např. pro nedaleké Hořovicko *Stolz 2009*, 210–11). Není také vyloučeno, že část zlomků může náležet eneolitickým nástrojům, i když mezi keramikou se eneolitickou složku nepodařilo identifikovat.

Mezi dochovanými kusy převládají zlomky nástrojů (16 ks; 53,3 %), před odpadem (5 ks; 16,7 %), sekundárně použitými artefakty (4 ks; 13,3 %), celými nástroji (4 ks; 13,3 %) a jedním polotovarem (3,3 %). Podle typu jsou mezi dokončenými nástroji zastoupeny kopytovité sekery (8 ks), vrtané nástroje (6 ks), kopytovité klíny (4 ks) a jeden neobvyklý nástroj. Kvůli velké zlomkovitosti vrtaných artefaktů se přesněji podařilo určit pouze jeden kus náležející kopytovitému sekeromlatu (*obr. 9:4*). Neobvyklý nástroj byl vyroben z úštěpu, když na jednom užším konci bylo vybroušeno ostří a druhý konec byl oštípán do hrotu (*obr. 10:2*). Artefakt asi sloužil jako dláto, jehož oštípáný konec byl zasazen do organické rukojeti. Mezi sekundárně použité nástroje náleží tři celá dláta s oštípanými oběma protilehlými konci na dvou kopytovitých klínech (*obr. 10:6*) a jedné kopytovité sekeře, jeden celý otloukač s pracovními stopami na obou užších koncích na vrtaném nástroji (*obr. 11:1*) a části dvou otloukačů na vrtaných artefaktech (*obr. 9:5*). Vrtaný sekeromlat a kopytovitá sekera byly reparovány. Vrtaný sekeromlat praskl ve vývrtu. Poté došlo k zabroušení prasklého vývrtu a vyvrtání nového otvoru zhruba o 3,5 cm blíže k ostří (*obr. 9:3*). Kopytovitá sekera praskla u týlu, který byl následně šikmo po směru zlomu zabroušen (*obr. 10:9*). Výrobu broušené industrie na sídlišťích nám dokládají oštípaný a jen málo obroušený polotovar kopytovité sekery (*obr. 9:1*), větší část oštípaného polotovaru sekery (*obr. 9:2*), zlomek oštípaného polotovaru snad ze sekery, dva vývrtky (*obr. 10:3*) a asi úštěp suroviny.

Kvůli početnému osídlení z eneolitu a doby bronzové nebyla zpracována mikrolitická industrie z Tachlovic a válcovitý brousek z Nučic. Také není vyloučeno, že i některé kusy z jiných lokalit mohou patřit mladším obdobím (podle tvaru i použité suroviny snad jeden mlýn z Ptice, *obr. 12:4*). Větší část mlýnů a jeden brousek byly vyrobeny z křemenných pískovců s železitým tmelem (tj. třetihorních ferikret).² Tato surovina byla používána spolu s dalšími i na nedalekém neolitickém sídlišti v Radotíně (*Stolz – Zemanová 2014*, 509).

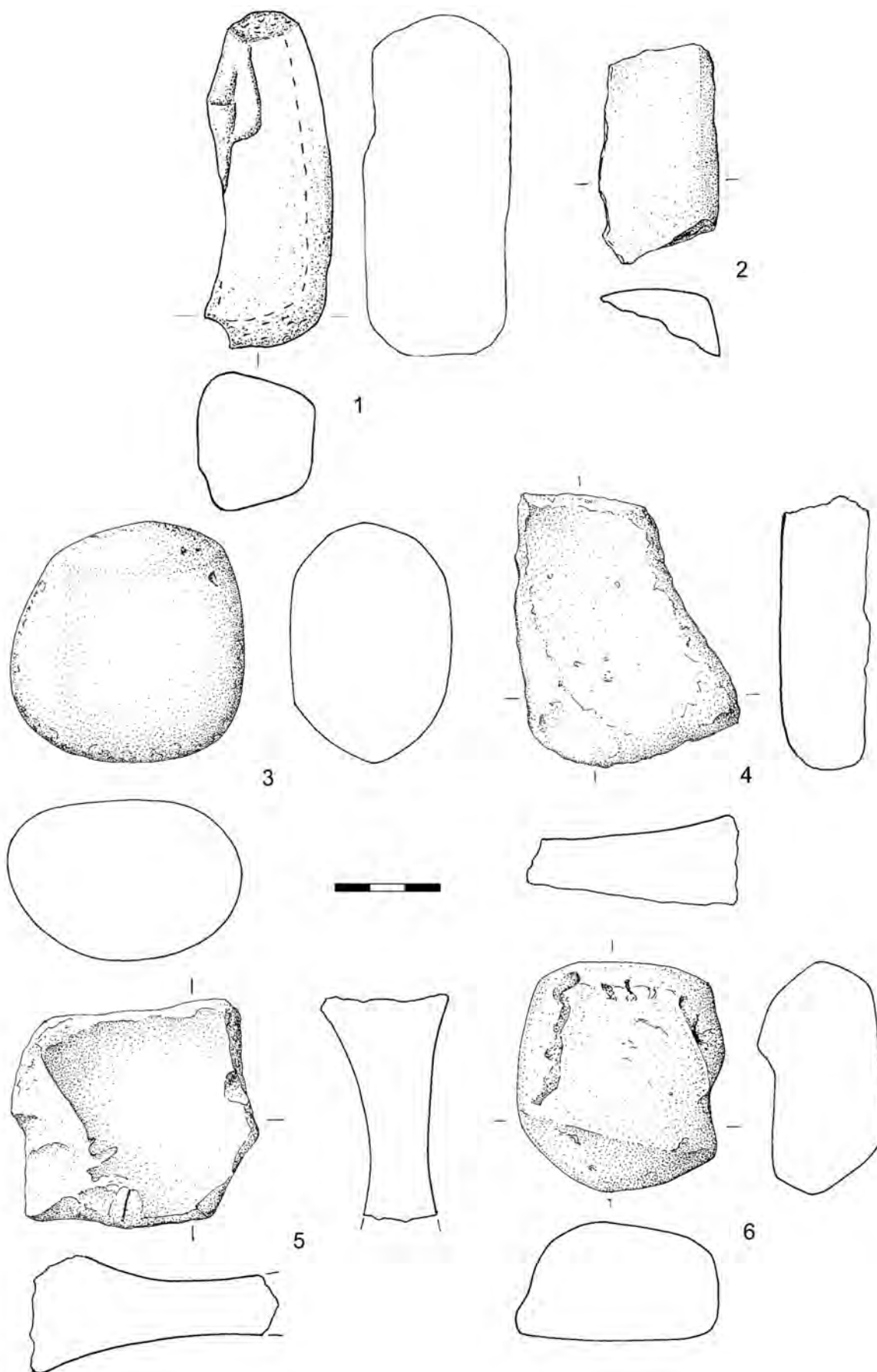
Mezi makrolitickou industrií se objevily pouze mlýny, brousky a otloukače (rozdělení po lokalitách viz *tab. 1*). Nejpočetnější skupinu (5 ks) tvoří mlýny, když všechny kusy byly poškozené. Z toho asi čtyři kusy můžeme přiřadit horním mlýnům (*obr. 12:1–4*) a pouze jeden zlomek dolním mlýnům. Povrchy u tří větších částí horních mlýnů byly poměrně pečlivě upraveny piketáží (či hrubým broušením). Absence výrobního odpadu naznačuje, že na zkoumaných polohách jednotlivých lokalit zřejmě nedocházelo k masovější produkci mlýnů. Dva celé otloukače (*obr. 11:3,6*) a polyedrický brousek (*obr. 11:5*) tvoří běžnou součást hmotného inventáře na neolitických sídlišťích. Mírně neobvyklý artefakt představuje použitou hrubozrnnou surovinou část brousku s dvěma protilehlými pracovními stranami (*obr. 11:4*).

ZÁVĚR

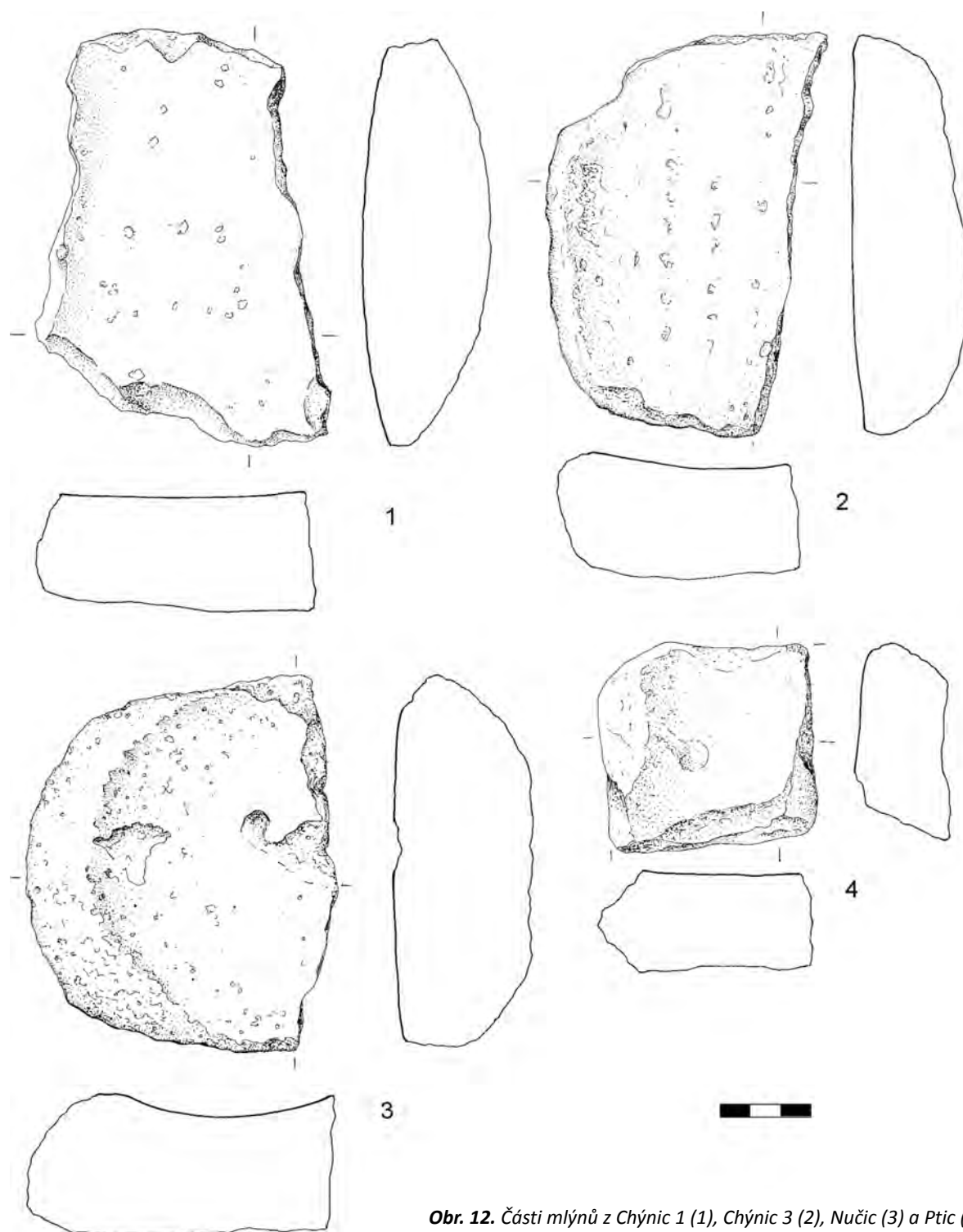
Zde prezentované výsledky povrchových sběrů a několika drobných záchranných výzkumů výrazným způsobem rozhojnil počet neolitických sídlišť v horní a střední části toku Radotínského potoka a doplnily naše vědomosti o známých nalezištích. Můžeme si tak udělat základní představu o vývoji neolitického osídlení v této oblasti. Podrobné vyhodnocení zdejšího osídlení má ale za cíl připravovaná diplomová práce posledního z autorů, proto se omezíme jen na jeho stručný nástin.

1 Mikroskopické posouzení surovin provedli RNDr. Vladimír Šrein, CSc., z České geologické služby a RNDr. Blanka Šreinová z Národního muzea, kterým bychom chtěli poděkovat.

2 Makroskopické posouzení surovin provedl RNDr. Karel Žák, CSc., z Geologického ústavu AV ČR, kterému tímto děkujeme.

Obr. 11. Broušená industrie z Úhonic 2 (1–2), otloukač z Chýnic 1 (3), brousky z Chýnic 3 (4–5) a otloukač z Úhonic 1 (6)

Obr. 12. Části mlynů z Chýnic 1 (1), Chýnic 3 (2), Nučic (3) a Ptic (4)

Zatím se rýsují tři sídelní areály – Ptice-Úhonice, Nučice-Tachlovice a Chýnice, které byly od sebe odděleny jedním až čtyřmi kilometry neosídlené plochy. Tři publikované lokality v sídelním areálu Ptice-Úhonice doplňují starší akce v Úhonicích 1 a Úhonicích 2 (viz úvodní kapitola) a další dvě lokality u Ptic (Řídký 2003b; Šulová 2003; Stolz – Stolzová 2010). Na pěti polohách tak máme doklady existence sídlišť z I., II., III. i IV. stupně LnK a staršího i mladšího stupně StK.

Dvě představené lokality v sídelním areálu Nučice-Tachlovice doplňují starší akce v Nučicích (viz úvodní kapitola) a další rozsáhlé sídliště na jihovýchodním okraji Tachlovic zkoumané několika záchrannými výzkumy ÚAPPSC v letech 2005–2012 (nepublikováno). Na třech polohách tak známe osídlení z II. a III./IV. stupně LnK, asi ze staršího stupně StK a jistě z mladšího stupně StK.

Tři prezentované lokality u Chýnic spolu se staršími nálezy z Chýnic 1 a Chýnic 2 (viz úvodní kapitola) a další lokalitou přímo v obci (*Matoušek 1982*) reprezentují poslední sídelní areál. Na čtyřech polohách máme doklady osídlení I., II. a II./III. stupně LnK a staršího i mladšího stupně StK.

Dva sídelní areály tedy byly vytvořeny již v I. stupni LnK (Chýnice, Ptice-Úhonice) a jeden nejpozději v II. stupni LnK (Tachlovice). Poté zřejmě ve všech pokračoval kontinuální vývoj nejméně do IV. fáze StK. Osídlení V. fáze StK a následující lengyelské kultury zatím nemáme nikde zachyceno. Obě období se však na zlomkovitém a chudém materiálu z povrchových sběrů a drobných záchranných výzkumů velice špatně identifikují. Nelze tedy vyloučit kontinuální vývoj ve všech třech areálech až do konce neolitu. Při zkoumání rozložení všech tří areálů zaráží vzdálenost přes čtyři kilometry mezi sídelními mikroregiony Ptice-Úhonice a Nučice-Tachlovice. Na základě náhodných nálezů, záchranných výzkumů a povrchových sběrů v tomto prostoru registrujeme intenzivní osídlení z eneolitu až do doby římské. Proč tento úrodný prostor zůstal v neolitu nevyužit, když se sem například v mladší době bronzové vešly dva sídelní areály u Drahelčic a Rudné, neumíme na základě současných znalostí vysvětlit.

Hmotný inventář obsahuje standardní spektrum neolitických nálezů. Za pozornost stojí následující poznatky. **1.** Na sídlišti Chýnice 2 bylo doloženo intenzivní štípaní rohovce typu Český kras ve IV. fázi StK. Představuje tak po Loděnicích, Praze-Stodůlkách, Tachlovicích a Roblínu (*Stolz – Smolová 2014, 545–546*) další lokalitu s dokladem výraznější exploatace této nekvalitní suroviny v mladším stupni StK. **2.** Jednotlivé artefakty z této suroviny na dalších nalezištích rovněž naznačují hojnější využívání této suroviny, než se doposud předpokládalo. Sběrový charakter nálezů však nedovoluje přesnější představu, kdy docházelo k využití těchto rohovců na jednotlivých lokalitách. **3.** Z úštěpu spilitového tufitu byl vyroben neobvyklý artefakt s lehce vybroušeným ostřím a hrotem v týlu, který byl asi nasazen do organické rukojeti. Pravděpodobně sloužil jako dláto. **4.** Pro výrobu značné část mlýnů z většiny (?) lokalit byly používány křemenné pískovce s železitým tmelem (tj. třetihorní ferikrety) z lokálních výchozů. Tato surovina byla využívána spolu s dalšími i na nedalekém neolitickém sídlišti v Radotíně (*Stolz – Zemanová 2014, 509*).

LITERATURA

- Matoušek, V. 1982:* Bloomery complex of 13th century AD at Chýnice near Prague, *Archeologické rozhledy* 34, 699–700.
- Nerudová, Z. – Přichystal, A. 2011:* Kamenná štípaná industrie. In: Lička, M., Osídlení kultury s lineární keramikou v Kosoři, okr. Praha-západ. *Fontes Archaeologici Pragenses* 37. Praeae, 78–86.
- Paolů, I. – Rulf, J. 1991:* Stone industry from the Neolithic site of Bylany, *Památky archeologické* 82, 277–365.
- Rulf, J. 1997:* Die Elbe-Provinz der Linearbandkeramik. *Památky archeologické – Supplementum* 9. Praha.
- Řídký, J. 2003a:* Výzkum v Úhonicích (okr. Praha-západ). *Doklad osídlení kultury s lineární keramikou, Středočeský vlastivědný sborník* 21, 173–179.
- Řídký, J. 2003b:* Vyhodnocení keramického souboru z Horoměřic 2002 a Ptice 2002, *Středočeský vlastivědný sborník* 21, 185–187.
- Sakař, V. 1963:* Výzkum v Nučicích u Berouna, *Archeologické rozhledy* 15, 166–177.
- Stolz, D. 2009:* Neolitické a eneolitické osídlení Hořovické kotliny se zaměřením na kamennou industrii. Nepublikovaná disertační práce. FF UK Praha.
- Stolz, D. – Knotová, H. 2014:* Záchranný výzkum sídliště kultury s lineární keramikou v Úhonicích, okr. Praha-západ, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 33–45.
- Stolz, D. – Smolová, H. 2014:* Sídliště kultury s vypíchanou keramikou v Chýnicích, okr. Praha-západ, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 539–547.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2005:* Neolitické sídliště v Úhonicích (okr. Praha-západ), *Archeologie ve středních Čechách* 9, 149–158.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2010:* Nové neolitické, eneolitické a laténské osídlení z Ptice, okr. Praha-západ, *Archeologie ve středních Čechách* 14, 599–604.
- Stolz, D. – Zemanová, P. 2014:* Neolitické sídliště v Praze-Radotíně, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 489–534.
- Stolz, D. – Smejtek, L. – Vávra, M. 2014:* Neolitické a mladobronzové sídliště u Chýnice, okr. Praha-západ, *Archeologie ve středních Čechách* 18, 47–55.
- Stolz, D. – Korený, R. – Šrein, V. – Šreinová, B. 2009:* Broušená industrie z Plešivce, *Archeologie ve středních Čechách* 13, 557–563.
- Šulová, L. 2003:* Záchranný archeologický výzkum neolitických objektů v Pticích a Horoměřicích, okr. Praha-západ, *Středočeský vlastivědný sborník* 21, 179–184.

THE NEOLITHIC SITES ALONG THE RADOTÍN BROOK WHICH WERE DISCOVERED THROUGH FIELDWALKING AND SMALL-SCALE RESCUE EXCAVATIONS

Fieldwalking and rescue excavations provide a rough picture of Neolithic settlement in the given area. There seem to be three residential areas – Ptice–Úhonice, Nučice–Tachlovice and Chýnvice, which were separated from each other by one to four kilometers of unoccupied land. Two residential areas already appeared in phase I of the LBK (Chýnvice, Ptice–Úhonice) and one of them during phase II at the latest (Tachlovice). Since then, continuous development probably followed at least until phase IV of the SBK. Settlement dating from phase V and the subsequent Lengyel culture has not been documented yet.

The material record contains a standard range of Neolithic finds. The following findings are most interesting. **1.** Intensive chipping of chert of the Bohemian Karst type during phase IV of the SBK was documented at the settlement of Chýnvice. **2.** After Loděnice, Prague–Stodůlky, Tachlovice and Roblín (Stolz – Smolová 2014, 545–546), it is yet another site where more intensive exploitation of this low-quality raw material is documented for the later periods of the SBK. **3.** The individual artefacts of this material which were discovered at other sites also point to a more common use of this raw material than previously thought. **4.** A flake of spilitic tuffite was used to make an unusual artefact with a slightly polished blade and a point in the back which might have been inserted into an organic handle. It was probably used as a chisel. **5.** The majority of quern-stones from most of the sites were made of quartz sandstones containing ferrous cement from local outcrops. This raw material was also used, along with other types of stone, in the nearby Neolithic settlement of Radotín (Stolz – Zemanová 2014, 509).

Fig. 1. Chýnvice, Prague-West District. Section of a map showing the areas investigated by surface prospection and earlier rescue excavations at the Neolithic sites of Chýnvice 1–3 (hatched polygon – boundaries of the site determined by fieldwalking; dot or black area – rescue excavation)

Fig. 2. Nučice and Tachlovice, Prague-West District. Section of a map showing the areas investigated by surface prospection at the sites of Nučice (N) and Tachlovice (T) and an earlier rescue excavation at Nučice

Fig. 3. Ptice, Prague-West District. Section of a map showing the areas investigated by surface prospection and a rescue excavation

Fig. 4. Úhonice, Prague-West District. Section of a map showing the areas investigated by surface prospection and earlier rescue excavations at the Neolithic sites of Úhonice 1 and 2

Fig. 5. Úhonice, Prague-West District. Cross-sections of features

Fig. 6. Ceramic finds from Chýnvice 1 (25–29), Chýnvice 2 (30) and Chýnvice 3 (1–24). A circle under the potsherd indicates well-worn decoration

Fig. 7. Ceramic finds from Nučice (1–39) and Ptice (40–47). Fragments 41 and 44 and fragments 42 and 43 always originate from one vessel

Fig. 8. Ceramic finds from Tachlovice (1–8), Úhonice 1 (9), Úhonice 2, fieldwalking (10–13), Úhonice 2, excavations (14–23)

Fig. 9. Polished stone industry from Chýnvice 2 (1) and Nučice (2–6)

Fig. 10. Polished stone industry from Nučice (1–3), Ptice (4), Tachlovice (5–8) and Úhonice 1 (9)

Fig. 11. Polished stone industry from Úhonice 2 (1–2), a hammerstone from Chýnvice 1 (3), sharpening stones from Chýnvice 3 (4–5) and a hammerstone from Úhonice 1 (6)

Fig. 12. Parts of quern-stones from Chýnvice 1 (1), Chýnvice 3 (2), Nučice (3) and Ptice (4)

Table 1. Total numbers of individual types of finds at all sites

Table 2. Size and material of LBK and SBK pottery at the individual sites

Table 3. Representation of different types of fragments and pottery shapes of LBK and SBK pottery at the individual sites

Table 4. Decoration of LBK and SBK pottery at the individual sites. Used abbreviations: LO – linear ornament, VO – stroked ornament, PO – plastic ornament, TO – technical ornament, NO – number of undecorated individuals, TZ – technical elements (bulges and handles)

English by Jan Machula

DANIEL STOLZ, DANA STOLZOVÁ

ÚSTAV ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE STŘEDNÍCH ČECH, NAD OLŠINAMI 3/448, 100 00 PRAHA 10

daniel.stolz@uappsc.cz, dana.stolzova@uappsc.cz

HANA SMOLOVÁ

ÚSTAV PRO ARCHEOLOGII FF UK, CELETNÁ 20, 116 36 PRAHA 1

hana.knotová@seznam.cz